

Kuryer Poznański

wychodzi codziennie z wyjątkiem poniedziałków i dni poświątecznych.

Redakcja:

przy ulicy św. Marcina nr. 16.

Administracja i Ekspedycja:

przy ulicy św. Marcina nr. 16 w Drukarni Kuryera Poznańskiego.

KURYER POZNAŃSKI.

Przedpłata kwartalna

wynosi w Poznaniu marek 4, na wszystkich pocztach cesarstwa niemieckiego i w Austrii marek 5 (zob. Zeitungs-Preisliste p. 1892 Abtheilung II. s. No. 43.) w innych krajach: cena poszła z dołączeniem przesyłki.

Cena ogłoszeń

wynosi 15 fenigów od drobnego siedmiomiejowego wiersza. — Reklamy po 80 fm. od wiersza. — Przekład na język polski bezpłatnie.

AGENCYE KURYERA POZNAŃSKIEGO:

Rajchmann i Frenkler, w Warszawie ulica Senatorska 22. — R. Mosse, w Berlinie, Frankfurtu n. M., Hamburgu, Lipsku, Monachium, Norymberdze, Pradze, Strassburgu, Stuttgardsie, Wiedniu, Wrocławiu, Zurychu. — Haasenstein & Vogler w Bazylei, Dreźnie, Gdańsku, Hali n. S., Hanowerze, Genewie, Kamienicy (Chemnitz), Kolonii, Lubecie, Norymberdze. — Havas Laffite & Comp. w Paryżu place de la Bourse 8.

FLORIANUS,

DEI MISERATIONE ET SANCTAE SEDIS APOSTOLICAE GRATIA
ARCHIEPISCOPUS GNESNENSIS ET POSNANIENSIS,

EJUSDEM S. SEDIS LEGATUS NATUS,

S. THEOLOGIAE DOCTOR etc. etc.

VENERABILI AC DILECTO CLERO UNIVERSO UTRISQUE SUAE ARCHIDIOECESOS

SALUTEM ET BENEDICTIONEM IN DOMINO.

Sancta mihi ac pergravis ista hodierna dies, qua Archiepiscopalem Meam Sedem ingrediens, Vos, Fratres Carissimi, saluto ac prima vice alloquor.

Adhuc usque etenim, per viginti quinque annos una vobiscum in eadem acie ac ordine consistens, etiamsi omnia mihi demandata officii aut omnino vitae munera sive in prosperis sive in adversis rebus semper religione ac diligentia obeunda curabam, tamen jam saepe saepius facere non potui, quin adessent plura, quae me vexarent atque haud parum exagitant.

Hodie vero Dei miseratione et S. Sedis Apostolicae gratia, consentiente vero benignissime Augustissimo nostro Rege et Imperatore Guilelmo, Dux Vester, Pater atque Archipraesul constitutus sum.

Jam quaerere sollicitor, undenam hoc, ut eximia ista dignitas et honor mihi, humili quidem praecipue contingat; ast multo magis sollicitor seiscitari, undenam fiat, ut onus istud, ferme ipsis angelicis, haec aeris formidandum, mihi exiguo potissimum imponatur.

Nequaquam enim ignoro, qualia quantaque officia ac munera, cum eximia ista dignitate et honore strictissime connexa, mihi, Archipraesuli Vestro, hodie imponantur; nequaquam ignoro, quidnam a me exspectat et exigat Deus Optimus Maximus, quidnam requirat utraque potestas, ecclesiastica et civilis, quidnam vos ipsi, Fratres Carissimi, a me exspectetis et expetatis.

Nequaquam me fugiunt omnia ista, — imo jam dudum bene mihi notum est ac pervulgatum, ob specialem ac praecipuum conditionem, in qua versamur, fieri, ut omnia ista multo difficilius, quam vulgo esse solet, praestentur atque rite adimpleantur.

Non mirum itaque, quod non absque timore ac tremore volvo ac revolve mente pastorales illas epistolas, quas dedit Apostolus gentium ad utrumque suum discipulum dilectum, quem Episcopum Ephesi et Cretae constituerat, — praecipue vero istud ejus verbum (I Tim. 4, 14 et seq.) „Noli negligere gratiam, quae in te est, quae data est tibi cum impositione manuum; haec meditare, in his esto...; insta in illis, haec enim faciens et te ipsum saluum facies et eos, qui te audiunt“. Non mirum quoque, quod non absque timore ac tremore et Archiepiscopalem Sedem hodie ingredior et ad demandatum mihi munus Patris et Ducis obeundum accedo.

Quidquid tamen est, fas mihi insimul sit repetere istud s. Apostoli (II Cor. 4, 8): „Tribulationem patimur, sed non angustiamur; aporiamur, sed non destituimur“; fas mihi sit spem animumque colligere atque redintegrare.

Desidero ardentem sequi exemplum atque premeri vestigia mei Salvatoris, Jesu Christi, juxta istud dominicum „Propter quod unxit me: evangelizare pauperibus, sanare contritos corde... praedicare annum Domini acceptum et diem retributionis“ (Luc. 4, 18 et seq.).

Desidero itaque fieri verus homo Dei (I Tim. 6, 11) ad dirigendos fideles, Archiepiscopali meae curae abhinc concreditos, ut parem ex eis Domino plebem perfectam (Luc. I, 17); — desidero fieri homo et formae gregis mei fidelis (I Petri 5, 3), ut per fidem et Ecclesiam eos ad Christum et ad Deum, ad temporalem et ad aeternam beatitudinem obtinendam efficaciter ducam.

Desidero quoque salutem hujus Regni atque Imperii, cujus non minimam constituimus partem, praesto esse ac vere consulere eo praecipue quod nitar, ut omnes mei fideles fiant veri imitatores Jesu Christi, qui et verbo et exemplo nos docuit exhibere Caesari, quae Caesaris sunt (Matth. 22, 21), atque ut evadant dociles discipuli s. Apostoli, qui admonet (Rom 13, 5) omnem animam potestatis sublimioribus subditam esse debere non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.

Desidero quidem haec omnia ardentem ac perardenter appetam ea abhinc constanter et fortiter, atque una cum s. Paulo „quaerens non id, quod mihi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant,“ paratus sum; Deo me adjuvante, impendere atque superimpendere animo libentissimo omnem curam, operam, laborem, — imo meam libertatem atque, si opus fuerit, vitam ipsam, „dummodo (Act. Ap. 20, 24) consummum cursum meum et ministerium, quod accepi a Domino Jesu“ hodierna die.

Ast non hac in re praecipue sita est spes ac fiducia, quae me excitat ac demissum meum animum erigit. Spem et fiduciam meam reposui apprimere et potissimum in Deo Optimo Maximo atque in ss. Corde Jesu.

Fateor aperte et ingenue, me angustissimum et gravissimum munus Archipraesulis nunquam desiderasse, nedum ipsum unquam expetiverim. Imo, si res ista mei arbitrii fuisset, haud dubie dignitati ac honori mihi collato praepotasset potius, more hucusque solito, et rebus divinis in perdidicta mea parocia operam navare, et fungi isto munere atque officio publico, quod mihi concives fidenti animo per quindecim annos hucusque demandabant. Alia tamen Deo volente, jubente, acciderunt. Nolo quidem neque audeo vana tergiversatione augere gravissimas difficultates, quibus jam undique premimur; non recuso itaque nec respicio istud jugum divinum et crucem Archiepiscopalis curae, quae mihi hodie a Deo imponuntur; — ast insimul firmissime confido ac spero fore, ut Deus Optimus Maximus, qui me indignum ac humilimum servum elegerit atque ad sua divina consilia peragenda destinaverit, nec suam gratiam et propitium auxilium mihi denegat, nec etiam suum jugum ac crucem impositam exiguis meis viribus majorem esse sinat. „Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere“ (I Cor. 10, 13).

Spero et fiduciam meam repono etiam in utraque potestate, ecclesiastica et civili, cui placuerit me tali tantoque munere dignum putare ac clementer et benignam fiduciam in me collocare.

Confido ac spero firmiter, fore semper ut Sanctissimus Pater et Dominus noster, in quibuscunque difficultibus negotiis sapientissimo suo consilio et auxilio me juvare ac tueri non renuat.

Confido ac spero firmiter fore nunquam, ut Serenissimus Imperator ac Rex noster Guilelmus, cujus magnam et perexcessum animum noverim, sinat unquam a me requiri, quae nec fides, nec conscientia, me facere permittant.

Spem ac fiduciam meam repono denique in Vobis, Fratres Carissimi, quibuscum me Deus arctissimo vinculo amoris et laboris et sperandae mercedis conjunxit, atque in fideli populo, Archiepiscopali meae curae abhinc demandato.

Populum ipsum alloquor in speciali epistola pastorali, quam dedi ad eum per manus vestras et quam ei praelegitis atque, si fortasse alicubi opus est, accuratius adhuc explicabitis; aperui ibidem sincere meum erga ipsum benevoluntatem ac propensissimam voluntatem, — insimul autem exposui et explanavi aperte, quanam ab ipso exspectem atque expetam, imo penitus exigam qua ipsius Pastor et Dux principalis.

Nunc itaque ad Vos, Fratres Carissimi, me convertito. Antequam tamen ulterius pergam, liceat mihi prius publice, coram universo Clero, ingentes agere gra-

tias Vobis, Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Vicarii Capitulares atque Administratores Generales pro omni Vestro superabunde impenso studio ac strenuo labore in demandato vobis munere adimplendo; Vestra etenim prudentia ac sapientia, Vestraque assidua et indefessa cura, maxima ex parte factum est, ut Archidioeceses nostrae, suo pastore ac duce orbatae, in ordine ac officio egregie continerentur, eoque modo multiplices difficultates facilius superarentur, et res vacantis Sedis Archiepiscopalis fauste ac feliciter componerentur. Quod utinam justus ac misericors Deus Vobis, Illustrissimi ac Reverendissimi Domini, rependat mensura sua bona valde et conferta et coagitata. (Luc. 6, 38).

Ac quidem ex duplici potissimum causa Vos, Fratres Carissimi, hodierna die alloquor. Vos facti estis mihi Fratres et Filii, quos abhinc, ex munere Archiepiscopali mihi imposito, ad coelum et Deum efficaciter ducam et de quibus ratio terribilis, aliquando Justissimo Judici omnium reddenda, meae conscientiae hodie imponatur (Hebr. 13, 17).

Ingenuè proinde atque fortiter revoco vobis in memoriam omnia ea, quae non ita pridem Praedecessor meus, pia memoriae Julius, cujus candidam animam iterum atque iterum vestris suffragiis ac precibus commendo, disserens fuse de instituenda vita vere sacerdotali in sua epistola ad vos data, quum hanc Archiepiscopalem Sedem Gnesnensem et Posnaniensem ingrederetur, curae ac sollicitudini vestrae intime commisit.

Quum tamen factunda ista ac praestantia verba adhuc usque in mente nostra inhaereant, ne longus sim, ista solummodo hic imprimis urgeo, quibus — diuturna ac communi experientia teste — sacerdotalis nostra vita praecipue nititur ac fulcitur.

Nolite itaque oblivisci, Fratres Carissimi, vitae castitatem esse, si non quidem ipsum fundamentum, tamen saltem primam ac principalem vitae vere sacerdotalis conditionem. Quod si vero quis sacerdos vitio contrario succumbat, vix opus est enarrare, quam longe universa ejus vita a norma et honore sacerdotali recedat, quantopere abhorreat a dignitate ordinis Christi. Prorsus recte nimirum asserit s. Ambrosius, luxuriam in sacerdote esse semen atque originem malorum, atque ubi quis coeperit luxuriari, eum mox incipere etiam a vera fide deviare (Ep. 1. ad Sabin). Liqueat etenim luculenter, vitam ejus internam, proh dolor, non constituitur nisi magnam seriem continuam sacrilegii ac summae in Deum impietatis; vitam vero externam fieri hypoerisim omni numero absolutam atque turpissimum mendacium, quod tamen raro confratres, rarius adhuc fideles fallere valeat, — et quis est, qui nesciat, quot scandala, quot ruinae animarum, quot alia luctuosa damna inde oriuntur? Quum autem nobilissimum istud nostrae vitae sacerdotalis decus facile amittatur, nisi in ejus conservationem accuratissime invigiletur, proinde unumquemque vestrum, Fratres Carissimi, etiam atque etiam observo impense, ut sensus comprimatur, otium fugiatur, gratiam postulet, Mariam invocet.

Nolite quoque oblivisci, Fratres Carissimi, frequentem confessionem sacramentalem esse, si non forte unicuique, saltem tamen principale remedium ad vitam sacerdotalem bene instituendam ac divinam gratiam verae vocationis fideliter conservandam. Vix enim fere quisquam nostrum est, quem acerba experientia non docuerit, sensus et cogitationes cordis nostri in malum prona et propensa esse; et nisi saepe saepius ad hunc fontem misericordiae et gratiae recurramus, vix ac ne vix quidem nos immaculatos remanere, atque sacra officia divini ministerii absque labe ac culpa peragere posse. Ne exspectemus igitur, Fratres Carissimi, donec mortale aliquod peccatum nobis jam misere contigerit, neve solitam confessionem, quando tempus statutum advenerit, sub inani quodam praetextu de die in diem differamus; fieri enim fere semper solet, ut, quo diutius quis confiteri differat, vult eo amplius confessionem differre velit, — interim vero magis magisque labatur ac maculetur, donec sensim sine sensu in mortalia peccata, imo fortasse in ipsum barathrum spiritualis ruinae, delabatur. Meminerimus, nos Sacerdotes Dei quotidie s. Communionem suscipere; meminerimus proinde, etiam ad Sacramentum Poenitentiae nos saepe accedere oportere. Quo enim solari radio non puriorem esse oportet linguam, quae tremendo nimis sanguine Christi quotidie rubescit? (s. Chrys. hom. 83 in Matth.); unde saepe ac graviter admonet Apostolus „Qui manducet et bibit indigne, iudicium sibi manducet et bibet“ (I Cor 11, 29).

Ast, praeterquam quod facti estis mihi Fratres et Filii, — Vos, Fratres Carissimi, dati mihi estis insuper in perficiendo opere Christi adiutores atque administri, quos abhinc, ex munere mihi imposito, ducam et regam, ut communis noster labor et melius ac efficacius procedat et laetiores ac uberiores semper ferat fructus.

Exspecto itaque atque expeto a Vobis imprimis obedientiam, quam promisistis olim in ordinatione vestro Episcopo atque unicuique legitimo ejus successori. Quis enim est, qui sciat, qualia quantaque fata nobis instent atque immineant; nulla vero spes salutis potest adesse ibi, ubi deest ordo ac robur ideo, quia deest debita obedientia. Unde confido firmiter, Deo favente, fore nunquam, ut intra dilectissimum meum Clerum inveniantur quis, qui ab ista obedientia sese subtrahat, nedum ipsam mihi diserte denegat.

Sane, requiro quidem a Vobis, Fratres Carissimi, istam obedientiam veram, obedientiam filialem, quae non adeo ex necessitate, quam potius ex caritate Dei, zelo animarum et ex sincera erga suum Pastorem ac Ducem propensione ac dilectione oriatur, et quae proinde una ac sola valeat efficaciter omnia adversa pati, omniaque feliciter superare; — ast, loquor aperte, etiam Ego ipse erga unumquemque Vestrum, Dilectissimi Socii et Adjutores, praecipue ex quo Praesul vester factus sum, vera, paterna atque haud parva propensione et dilectione affectus sum ac semper paratus vera jura uniuscujusque vestri strenue vindicare et efficaciter tueri.

Exspecto et expeto, Fratres Carissimi, ulterius, ut mihi in adimplendo meo munere atque officio Archiepiscopali haud parum et haud inefficiter succurratis.

Expeto igitur magnopere, ne cessetis me juvare vestris precibus, — ne cessetis nimirum in orationibus ac suppliciis vestris, praecipue vero tum, quando ss. Missae Sacrificium oblaturi atque mentionem mei facturi sitis, me humillimum Deo Optimo Maximo instantissime commendare, ut me efficiat benignissime Archipraesulem secundum Cor suum: ne me sinat ulla pressura vel susurrante declinare a via sua neque ad dexteram neque ad sinistram (Isai 30, 21) atque concredito isto eximio „dono Dei“ (Act. Ap. 8, 20) unquam abuti, — sed ut omnia et in omnibus sit mihi semper Christus (Col. 3, 11) atque ut, si Ipsi ita placuerit, etiam in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis sicut fidelem ministrum Dei vere me exhibere valeam (II, Cor. 6, 4).

Expeto multo magis, ne cessetis continua cura et indefesso labore me sublevare, atque ut adjuvetis me sicuti alter Simon Cyrenaeus, haud levem crucem episcopalem efficaciter bajulare.

Vos itaque praecipue invoco, Reverendissimi ac Illustrissimi Episcopi Auxiliares, Vestramque opem mihi imprimis imploro, ut labores Apostolici muneris mecum communicantes, fideli populo panem doctrinae et exhortationis Christi frangatis, corda sacerdotum caritate Dei et proximi succendatis, per impositionem manuum vestrarum super gregem Christi uberrima dona ac charismata Spiritus s. deducatis ac novos pastores ei constituatis.

Te quoque appello, Illustrissimum Capitulum Metropolitanae Ecclesiae Gnesnensis et Posnaniensis; haud immerito Senatus meus sacer vocaris; quaero itaque, ut et ipsum et praecipue per insignes viros, ex numero Tuo electos, tum consilio, tum opere lubenter ac fortiter mihi succurras in utraque Archidioecesi regenda et administranda, — in instaurandis istis saluberrimis Decanorum Congregationibus, quas Eminentissimus Cardinalis Miecislavus olim apud nos felicissime instituit, — imo, si forte fieri poterit, in convocanda ac celebranda aliquando sollemni Synodo Dioecesana ad plura gravissima negotia feliciter et efficaciter tandem componenda.

Ad Vos me convertito, Rectores et Professores utriusque mei Seminarii Archiepiscopalis. Vestrae curae ac sollicitudini concredita est pupilla oculi mei, futuri animarum pastores ac divini populi duces. Mementote, quaeso, gravissimae istius rationis, Deo olim reddendae, qua inde conscientia vestra oneratur. Talis enim erit praevisus futurus noster Clerus atque una cum ipso fidelium turba, qualem vos eum institueritis atque educaveritis. Quis est, qui sciat, quot hominum aeterna salus a vestra opera ac labore rite impenso dependeat? Vix itaque apta verba mihi praesto sunt, quibus vos, Fratres Carissimi, excitem, ut nec sibi nec ipsis parentes, juveniles istos animos mature imbuatis et vera fidei doctrina ac scientia, per quam nec se nec suos falsis, peregrinis doctrinis abduci sinant (Hebr. 13, 9) — et vera pietate ac sanctitate, quae ipsos incoelum servet a quibuscunque tentationum periculis, impellat autem ad verum zelum animarum et gloriam Dei sincere promovendam.

Vos denique alloquor, Fratres Carissimi, qui per universam Archidioecesim utramque sive qua Parochi,

sive qua Vicarii, sive alio quodam munere fungentes, impositam vobis animarum curam exercetis. Ac quidem vere cordi mihi est, ut religiose vobis proferam, quamnam spem atque expectationem in vobis reposerim. Vos enim estis, qui specialiter modo pariter meo curae Archiepiscopalis in vos suscepistis; vestrum proinde est, in munere Archiepiscopali exercendo speciali modo me nunc adjuvare.

Incumbat vobis, ut communibus atque ordinariis officiis vestris quam diligentissime semper incumbatis.

Vos autem, quae ipsa ista Ecclesia, cui inseruitis, et si non valetis divitiis atque splendore eam exornare, debite saltem eius munditiam ac nitorem, ne remaneat neglecta, ne sint squalida aut aerugine obscurata sacra vasa et stipulectiles ad peragendum divinum cultum destinatae, neve blasphemae evadant in ore vestro sollemnia ista verba, quae in offerendo ss. Missae sacrificio devote recitamus „Domine dilexi decorem domus Tuae et locum habitationis gloriae Tuae“ (Psalm 25, 8).

Multo magis sit vobis curae salus animarum, quas divinus Salvator pretiosissimo Svo sanguine redemit, ac nunc pastoralis vestrae sollicitudini demandat. Fecit vos Deus adjuutores suimetipsi in istis animabus salvandis (Cor. 3, 9); constituit in lucem mundi, ut lumen fidei longe lateque diffundatis, — constituit in salem terrae, ut morum putredinem a populo arceatis (Matth. 5, 13 et seq.); vos estis presbyteri in populo et ex vobis pendet omnis anima eorum (Judith. 8, 21); quero instantissime, Fratres Carissimi, ut honorificae istae appellationes respondeant vere vestrae actioni, neve fortasse fiant nomen inane, grimen vero inde evadat immane (S. Ambrosius „De div. sac.“ c. 2). Religiosissime itaque incumbite tum cultui divino cum dignitate peragendo, tum Sacramentorum administrationi et praedicationi verbi divini; absit, ut inter fideles oriator unquam funesta querela „petierunt panem et non erat, qui frangeret eis“ (Matth. 21, 4).

Eadem cura, eadem diligentia amplectimini omnes vestrae procuratoris fideles, tam propriae quam aliis gentis ac nationis, tam divites quam pauperes, tam rudes quam vix excultos et eruditos, tam justos quam peccatores; non enim dives et pauper in conspectu Domini (Prov. 22, 2), nec discernit Deus inter hos et illos (Act. Ap. 15, 9), sed omnes animae sunt, omnes sanguine Christi redempti sunt, de omnibus aliquando Domino rationem reddetis, quando requiret eos de manu vestra. Prae caeteris tamen parvos praecipue sollicitudini vestrae commendo; sicut messis pendet a segete, ita sanctificatio hominum a primitiva institutione, ex parvulis bene instructis et educatis prodit societas fidelium et populus sanctorum; hos itaque parvos curate, hos et ipsi diligentissime catechizate et institute, ut sint aliquando verum vestrum decus coram Domino; hos etiam, quoniam modo in ludis de sua religione, de fide ac moribus edoceantur, diligenter inspicite; pluribus vestrum, Fratres Carissimi, jam hodie id facere licet, — insto diserte, ut obtemperantia, non obstantibus quibuscunque difficultatibus, de quibus hic et illic quandoque fit questus, sedulo utamini; reliquis vero ut idem agere liceat, mox fore firmissime spero. — Obvenit mihi vero hic occasio opportuna, eos vestrum imprimis, quibus incumbit pastoralis cura parvulorum, qui polona lingua, qua sermone vernaculo utuntur, benigne invocandi. Haud vobis ignotum est, Fratres Carissimi, supremum nostrum regimen civile humiliter admittisse, ut parvuli ista auctoritate et institutione privata suam linguam legere et scribere addiscant; itidem nequaquam vos fugit, parvos istos, nisi prius hanc artem legendi atque catechismum suo idiomate conscriptum facile volvere didicerint, bene ac rite a vobis catechizari et institui nequaquam posse. Dum itaque pro ipsis intercedo, hinc vos, Fratres Carissimi, benigne, ne impensis aut ulli labori parcatis, dummodo eis exoptatam occasionem discendi exhibeatis atque haud parum ad ipsorum salutem conferatis.

Pejus tamen factum est tempus nostrum, quam cui ista sola sufficient. Non enim desunt hodie multi,

qui res novas cum magno rei publicae detrimento molientes, perniciosissimam errorum pestem in omnes venas domesticae et civilis communitatis infundere nitantur, suntque jam in hodiernae societatis humanae sinu plura publicarum perturbationum semina veluti passim dispositi ignes, qui saevum mittantur incendium. Fideles itaque ac gregem curae suae demandatum vere diligenti pastori hodie non jam sufficit sollemniter infra templorum parietes sacris incumbere functionibus; ut animos in turbulenta consilia praecipites compescamus, oportet exeamus, Fratres Carissimi, in vias et sepes ibique colligamus et conservemus eos, qui secus facile perituri sint. Colligamus igitur puellas et virgines in piis sodalitates sive Rosarii, sive Scapularis; colligamus juvenes vel in sodalitates operatorum, vel in societates opificum tum tironum, tum adiutorum, tum magistrorum — vel denique in foedera mercatorum catholicorum; colligamus mulieres ac matronas in piam Confraternitatem Christianarum Matrum familias; colligamus viros in sodalium S. Vincentii a Paulo; colligamus, quantum fieri potest, omnes quoscumque in societatem temperantiae, per quam multis familiis servabitur exoptata salus et pax. Heu dolor, heu lacrymae etenim, quot animae misere pereunt, quae, nisi plane sibimetipsis derelinquerentur, sed ab aliis curarentur atque de imminenti periculo mature praemonerentur, lactissima cepissent incrementa. — Colligamus, Fratres Carissimi, ast et conservemus eos quoque in istis sodalitatibus omni cura et opere; parum etenim est ac vix quidquam prodest collegisse, nisi dein diligenter eos foveamus et sustineamus; non enim qui bene cooperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. 24, 13).

Gaudens gaudebo, Fratres Carissimi, quando Ecclesias et parochias vestras sive Ipse sive per Illustrissimos ac Reverendissimos Episcopos Suffraganeos aut per Adm. Rev. Decanos visitando atque in curam et operam vestram religiose inquirendo, lactissimos fructus diligentiae ac laboris vestri invenero.

En, Fratres Carissimi, quae a Vobis omnibus, qua Archipraesul vester exspecto atque expeto. Nequaquam quidem me lateat, multa atque ardua esse ista officia, de quibus adimplendis vos superandae sint. Nec tamen etiam ignore, sacerdotum vero amore Dei et zelo animarum incensum omnibus hisce officiis adimplendis, omnibus difficultatibus superandis parem se praestare posse. „Caritas omnia suffert, omnia sperat, omnia sustinet; caritas nunquam excidit“ (I Cor. 13, 7). Certus vero sum, Vos, pietate ac propensione in Archipraesulem vestrum ductos, animo prompto paratogue libenter exireis esse, quo molem ac crucem mihi impositam mitiorem ac faciliorem reddatis; — nec tamen et Ego in vobis sublevandis, Fratres Carissimi, deses oro, sed semper nitar sincere ac strenue vobis opem ferre, vestrisque molestiis atque indigentis efficaciter occurrere.

Haec est firma spes, haec magna fiducia mea! Quapropter etiam officia, cum Archiepiscopali dignitate mihi injuncta, nequaquam parvi pendo, etiam si nequaquam ignoro specialem ac praecipuum conditionem, in qua versamur, tamen fidenter una cum s. Apostolo repeto „apomiamur quidem, sed non destituimur“ ac, dum me benignissimo patrocinio Beatissimae Virginis Mariae, ss. Apostolorum Petri et Pauli, Patronorum utriusque Archidioeceseos s. Adalberti et s. Stanislai ac mei denique Patroni s. Floriani enixe commendo, atque humillimis precibus spem et auxilium mihi et vobis a Deo Optimo Maximo exopto — ad capessendum munus Archiepiscopale bono animo accedo.

Benedicat Vos omnipotens Deus Pater et Filius et Spiritus sanctus. Amen.

Datum Posnaniae die 20 Januarii 1892.

+ Florianus, Archiepiscopus Gnesnensis et Posnaniensis.

Poznań, 21 stycznia.

Wschód a mocarstwa europejskie.

W towarzystwie sześciu angielskich okrętów wojennych, przybył nowy wicekról egipski do Aleksandrii dnia 16 stycznia i tego samego jeszcze dnia objął rządy pod protektoratem brytyjskich doradców. Tych słów kilka streszcza ostatnie wiadomości z kraju Faraonów. Odtąd nie już więcej nie słychać, wszystko pozostaje przy starém, tak jak sobie wszec-poteżna Anglia życzy. Synowie Albionu są w Egipcie bezpieczni i spokojni, uważając swoje stanowisko za rzecz zupełnie naturalną. Trójprzymierza nie potrzebują się obawiać, a na francusko-rosyjski sojusz patrzą dumnie z góry, lekceważąc go sobie.

Francya nie odważy się wytoczyć swoich życzyn i pretensji, ponieważ Rosya upoczywie milczy, Rosya zaś obstaje przy swej powściągliwości, ponieważ ma do zafatwienia wiele innych interesów, które są jej bliższe i ważniejsze od egipskich. Pokazuje się teraz, co dawno przewidzieć było można, że reklamowana wspólność interesów pomiędzy Rosją a Francją nie istnieje ani w Egipcie, ani na Wschodzie. Przeciwnie twierdzićby można, że wspólność ta krzyżuje się i rozdwaja właśnie w tychże krajach.

Głównymi konkurentami europejskimi na najbliższym Wschodzie są Rosya i Anglia. Interesa ich są atoli tak odosobnione, iż przedź spodziewać się można porozumienia między nimi, niżli istotać walki z bronią w ręku. Przypominamy tutaj poglądy londyńskiego „Timesa“, które wygłosił w maju 1888 roku z powodu koronacji Aleksandra III. Zaręczał on, że na świecie pod dostatkami znajduje się ziemia dla interesów Rosji i Anglii. Katków pochwylił w onczas te wywody „Timesa“, biorąc je za podstawę do porozumienia angielsko-rosyjskiego. Przeciwnie okupacji angielskiej w Egipcie nie podniósł żadnego protestu, przeciwnie życzył sobie, aby panowanie to zostało wzmożone. Rosya natomiast miała się ulokować w Carogrodzie. Ta zmiana sytuacji miała usunąć rosyjsko-angielskie przeciwieństwa i rywalizację. „Angielskie interesy na Wschodzie — pisał on w „Mosk. Wiedom“ — polegają, przedewszystkiem i po wszystkie czasy na panowaniu w Indjach. Odkąd zaś Carogrod z cieżniami morskimi stracił swoje znaczenie klucza do drogi europejsko-indyjskiej, odąd punkt ciężkości kwestyi wschodniej przemieścił się dla Anglii z Bosforu nad brzegi Nilu, odąd główna droga do Indji znajduje się w ręku Anglii, od tego też czasu daleko odległy tradycyjne tory polityki angielskiej od owych punktów, gdzie się krzyżowały z rosyjskimi interesami. W Brytanii ze swojej morskiej potęgą nie ściera się już więcej z kontynentalną Rosją, obydwa mocarstwa nie znajdują się w obec siebie na nieprzyjaznym stanowisku.“

Kto sobie przypomina te ówczesne usiłowania Rosji celem porozumienia się z Anglią, pojmie łatwo jej dzisiejsze biernie stanowisko w obec Egiptu i rozgoryczenie Francji, która jest zniewolona patrzeć spokojnie na angielską gospodarkę nad Nilem.

Rosya dyplomatycznie milczy i wcale nie myśli o obronie francuzkich interesów. Cóż więc znaczy okrzykany sojusz, jeśli drżymie, gdy do czynu zbudzić się winien. Oczekiwane z tęsknotą i przez Francją popierane żądanie cara, aby uregulowano ostatecznie kwestyę egipską, popchnęłoby Anglię w fatalne położenie. Musiałaby ona uczynić wielkie ustępstwa, albo też bronić swego egipskiego stanowiska siłą oręża. W najkorzystniejszej chwili nie odpowiedział jednak sojusz swym celem i zdaje się, jakoby Rosya zawarła go jedynie dla tego, aby Francya przeciw Niemcom podburzać.

Francya poniosła w Egipcie ponowną klęskę. Jeśli przed dziesięciu laty oskarżala niedbalosć swoich mężów stanu, to obecnie widzi się opuszczoną w największej potęgą przez swego potężnego przyjaciela. Ubiegając się dalej za łaską i względami cara, przyjdzie jej długo jeszcze czekać na Alzacyę i Lotaryngię, a tymczasem utraci nie mniej wa-

żne stanowisko w kwestyi wschodniej, mianowicie zaś w Egipcie.

Napoleon I odkrył kraj ten politycznie, Lesseps przywrócił mu dawniejsze znaczenie, uczyniwszy go środkiem punktem komunikacji, francuzki kapitał użyczył go, a francuzka inteligencja odrodziła pod względem kultury. Nigdzie na Wschodzie nie mają Francuzi większej zasługi i nigdzie też nie mają takiego wpływu i powagi, jak w Egipcie. A teraz po tylu trudach i nakładach, złożonych przez naród francuzki, jest Anglia istotną, nieograniczoną panią Egiptu. Francya ma słuszny powód do skargienia się na współczesny porządek rzeczy. Anglia bowiem rośnie i potężnieje w Egipcie. Czas może nie daleki, a porozumie się z Rosją w myśl kombinacji politycznych Katowa i całkiem wyprze Francją. Jest to ewentalność, ale ewentalność, która ma wiele widoków urzeczywistnienia.

Telegramy.

Paryż, 19 stycznia. Przy podjęciu ponownych obrad został Constans, wstępując do sali, uczcnie przywitany przez republikańskich deputowanych. Minister wszedł na mównicę i uświadniał się, że przetrwał obrady. W niektórych rzach — mówił — trudno zachować krew zimną. (Oklaski na lewicy). Interpelacya Lesenna i Laura została odrzucona 488 głosami przeciw 44.

Podczas wczorajszej przerwy obrad miał prezes Izby, Floquet z Freycinetem i kilku innymi członkami ministerstwa osobista naradę. (Senat). Obrady nad budżetem ukończono. Budżet z powodu licznych zmian zostanie jeszcze przedłożony Izbie.

Paryż, 19 stycznia. Po zamknięciu posiedzenia Izby deputowanych, nie uchyli chałasiwie sceny. Deputowany Dumontel i Montegny, wręczyli wyzwanie Delpechowi, jako sekundanci Castelina. Przy tej sposobności pokłócił się Delpech z Dumontelem, tak iż obaj omówili także drugi między sobą pojedynek, który się ma odbyć zaraz po pierwszym, Delpecha z Castelinem. Balanzystyczny deputowany Boudeau, poróżniony z pewnym dziennikarzem, dostał od niego w twarz. Celem uniknięcia dalszych możliwych zatargów, zawadzali kwestorzy deputowanych, aby opuścili salę, gdyż w przeciwnym razie będą zmuszeni kazać opuścić salę „des pas perdus“.

Paryż, 20 stycznia. Minister Constans wzywał dzisiaj u prezydenta republiki, Carnota i prezesa Izby, Floqueta. Kilka dzienników pisze, że Constans miał przybyć do Izby bardzo rozdrażniony, ponieważ małżonka jego odebrała liczne obrażające anonimy, które wedle wszelkiego prawdopodobieństwa bulanzysty wysłał.

Kilka dzienników publikuje wiadomość nadesłaną z kół rządowych, że doniesienie o przedłużeniu hiszpańsko-francuzkiego traktatu jest bezpodstawne. W tym względzie toczą się jeszcze pertraktacje.

Paryż, 20 stycznia. Wskutek wczorajszego zajęcia w Izbie odbędzie się dziś pojedynek między deputowanymi Delpeche i Castelin. Pogłosce o dymisy Constansa zaprzeczają; reszta członków gabinetu oświadczyła, iż solidaryzują się z Constansiem. Boudeau skarzyć będzie przed sąd karny dziennikarza, który go wyplóczywał.

Paryż, 20 stycznia. Deputowani aprobują zachowanie się Constansa, również jak i cała prasa, która jednak wyraża ubolewanie z powodu tych zajść w Izbie.

Bruksela, 20 stycznia. Rząd przedłoży Izbie projekt w sprawie rozpoczęcia rokowań co do traktatów handlowych pod warunkiem, że inne państwa przynajmniej Belgii najniższą taryfę. Taryfa minimalna francuzka nie może być podstawą do rokowań.

Lizbona, 20 stycznia. Program ministerjalny, obejmujący redukcję, czasowe zawieszenie placenia

procentów od długu narodowego, jak i pewne ograniczenia plac urzędników państwowych, przyjmują tu z rezygnacyą. Położenie wewnątrz kraju jest zupełnie spokojne.

Rzym, 20 stycznia. Na posiedzeniu Izby toczyły się dalej obrady nad traktatami handlowymi. Crispi postawił wniosek, według którego traktaty handlowe mają trwać sześć lat, a rząd ma być upoważniony do ułożenia z państwami traktatami klauzuli dotyczącej sądu rozjemczego, któryby rozstrzygał wszystkie kwestye sporne, mogące wypłynąć z traktatów handlowych. Rudini przyrzekł uczynić zadość temu ostatniemu życzeniu, lecz prosił Crispię, by odstąpił od wniosku co do czasu trwania traktatów. W końcu od rzucono wniosek Crispięgo 174 głosami przeciw 49.

Londyn, 20 stycznia. Dzisiaj przed południem przewieziono zwłoki księcia Clarence z Sandringham do Windsoru, gdzie je pochowano uroczysto w kaplicy pałacu St. James.

Paryż, 20 stycznia. W pojedynku, który się wczoraj odbył pomiędzy dep. Delpeche a Castelinem, został pierwszy w ramię raniony.

Rzym, 20 stycznia. Stan zdrowia Papieża jest zadawalający. Papież udzielił wczoraj kilka audyencyj.

Paryż, 19 stycznia. Dzienniki zaprzeczają doniesienie o walkach Dachomejskich. Nie było żadnej walki, spokój panuje wszędzie.

Tyflis, 19 stycznia. Pewnej tutejszej gazecie donoszą, że w perskiej prowincji Hallat-Dasz wybuchło powstanie. Wysłane wojsko przez gubernatora z Astrabadu zostało najpierw pobite; dopiero gdy nadeszły posiłki udało się stłumić powstanie. Powstańcy stracili 200 ludzi, po stronie wojska perskiego poległo 80 żołnierzy, a 90 jest rannych.

Więce.

Dnia 22 stycznia b. r. odbędzie się na powiat kościerni wiec w sprawie szkolnej w Kościerni. O godzinie 1 w południu. O liczny udział prosi Komitet.

W Swieciu wiec w sprawie szkolnej odbędzie się w niedzielę dnia 24 stycznia po nabożeństwie o godzinie 1 w południu w lokalu p. Aronsohna. O jak najliczniejszy udział z parafii, jako i z okolicy prosi Komitet.

Wiec w sprawie szkolnej odbędzie się w Waldowie powiat zlotowski dnia 30 stycznia r. b. o godzinie 1 z południa w dworze, na który wszystkich tak ważną sprawą się zajmujących usilnie zaprasza Komitet.

Pierwszy na Warmii wiec w sprawie szkolnej

jaki się w niedzielę w W. Purdzie odbył, miał bardzo poważny przebieg. Stawili się nań około 60 osób, przeważnie znanych gospodarzy. Zebranie wykazało, pochwalisz Pana Boga, gospodarz p. Preykowski, tłumacząc w krótkich słowach zebrania. Przewodniczącym zebrania obrano gospodarza pana Prass, tawnikami gospodarzy pp. Szafrynę i Hahn'a.

Następnie zabrał głos redaktor „Gazety Olszt.“ i w dłuższym przemówieniu wskazywał na zębne skutki płynące z tego, że dzieciom polskim nauka religii św. w szkole udzielana była po niemiecku. Zasady wiary św. tylko w języku ojczystym wykładane mogą gruntownie się zaszczepić w duszę dziecka. Przynajmniej do nawet sami Niemcy. Dzieci nasze po niemiecku umieć muszą, to im jest potrzebne. Niech się więc ówczą w niemieckim w naukach świeckich, bo to im tak za lat kilka lub kilkanaście z głowy wywietrzeje. Ale nauka religii świętej nie może być używana do ówczew w niemieckiej mowie. Od gruntownego zaszczepienia religijności w duszy dziecka, zależy cała jego przyszłość. Choćby dziecko polskie do-

brze rozumiało po niemiecku, nie można żądać od niego, aby po niemiecku religii św. się uczyło. Przynauce religii św. nie chodzi tylko o zrozumienie, ale także i o czucie, by dziecko to w sercu czuło, co usta wymawiają. Pewien kapłan w głębi Niemiec, który w swej parafii ma także Polaków, przebywających tamże na robocie, opowiadał, że Zdrówas Marya, jakiego się po polsku wyuczyli i z ambony powiedział, więcej wzruszyło jego polskich parafian, niż kazania głozzone im cały rok po niemiecku. Polacy ci rozumieli dobrze po niemiecku, ale sam dźwięk mowy ojczystej tak ich chwycił za serce, że się na głos w kościele popłakali. Jest to potęga mowy ojczystej, która porusza serca do głębi. Nauka religii świętej w języku ojczystym, to najpewniejsza zapora przeciw szerezeniu się socjalizmu. Nawet Litwini wysłali prośbę do ministra, aby ich dzieciom udzielana była nauka religii w języku ojczystym. Nie możemy więc być ostatnimi.

Zebrani w zupełności godzili się na wywody mówcy. Wykazało się także, że w parafii Purdzkiej ugdzie też w szkole polskiego czytania przez jedną godzinę tygodniowo nie uczą, jak to za wstawieniem się naszego Najprzewielebniejszego księdza Biskupa rejencya miała nakazać. Zebrani uchwalili wysłać petycję do rejencyi z prośbą o przywrócenie języka polskiego w nauce religii św. albo przynajmniej o zaprowadzenie jednej godziny tygodniowo polskiego czytania, i aby dzieciom ułatwić naukę przy sposobności do Sakramentów św. u księdza.

Po wzniesieniu okrzyku na cześć Ojca św. i Cesarza, przewodniczący podziękował zebrany za przybycie na wiec i pochwaleniom Pana Boga pośsiedzenie zamknął. („Gaz. Olszt.“)

Ingres Najprzewielebniejszego księdza Arcybiskupa do Archikatedry Poznańskiej.

Uzupelniając wczorajszy nasz krótki opis wjazdu Najprzew. księdza Arcybiskupa na stolicę Poznańską, stwierdzamy przedewszystkiem, że domy ulic, przez które przejeżdżał Arcypasterz, o ile zamieszkałe były przez katolicką ludność, przystrojone były z wielkim smakiem. Wszędzie widniały portrety nowego Arcybiskupa, ale najwięcej ciekawych gromadziło się przed oknem wystawionym składu p. Szpetkowskiego, w którym wystawiony był bardzo piękny portret ks. Arcybiskupa naturalnej wielkości w purpurze z krzyżem biskupim na piersiach; obok portretu umieszczonego w bogatych ramach akksamitnych stała po jednej stronie naturalnej wielkości figura św. Florjana.

Ks. Arcypasterz przybył z Gniezna w towarzystwie księży kanoników Kransa i Kwiatkowskiego, oraz ks. oficyala Lukowskiego. U stóp wagonu przyjmowali Go ks. prałat Dorszewski, ks. kanonik Pędziński, oraz komitet i obywatelstwo, które się prawie w komplecie zgromadziło ze wszystkich stron Księstwa. Wprowadzony do jednej z sal dworca zasiadł ks. Arcybiskup na przygotowanym tronie, poraz w imieniu kapituły tutejszej powitał Go ks. prałat Dorszewski w następujących słowach: „W imieniu i z polecenia Kapituły Metropol. Pozn. miło mi powitać Cię, Najprzewielebniejszy Arcypasterzu, w tym starym grodzie naszym i wyrazić Ci, na samym wstępie hołd i powolną uległość naszą.“

„Witam Cię, Celissime Domine, w imię Boże — i ofiaruję Ci serca i pomoc — nie na tę chwileć uniesienia i radości, boby to było, jak dobrze rozumiesz, nieskończenie małą rzeczą — ale na dnię przeciwności i utrapień, jeżeliby Cię takowe, co nie daj Boże, nawiedziło kiedyś miały.“

„Witam Cię radośnie i serdecznie, i zapraszam uprzejmie w progi nasze — na długie, szczerne, biogie lata zobnej pracy i obfitej zasługi i re-

„Błogosławiony bądź, bo przychodzisz do nas w imię Pańskie. Wybrałeś sobie za sztantera Pana Jezusa, a niech On Ci będzie wzorem, On pomocą, On pociechą i On sam zapłatą i chwałą.”

Ks. Arcybiskup przed wszystkim wyraził swą radość, że wita Go na progu starodawnego miasta jeden z kanoników, posiwiały w pracach około Kościoła i wielce zasłużony. Zapewnił o swej życzliwości dla swego duchownego senatu i całego duchowieństwa i wyraził nadzieję, że gdy Go bliżej poznają, to go tak pokochają, jak On ich ukochał.

Następnie poseł Stefan Cegielski w imieniu miasta Poznania powitał Najprzew. ks. Arcybiskupa w następujących słowach:

„Najprzewielebniejszy księże Arcypasterzu!

„Minęło już z górą ćwierć wieku, gdy ś. p. ojciec mój witał wjeżdżającego w mury Poznania Najdostojniejszego Twego przedostatniego Poprzednika, obecnie Jego Eminencyą Kardynała hr. Ledóchowskiego. Dziwnym zrządzeniem Opatrzności mnie synowi zmarłego przypadło dziś w udziale zaszczytne zadanie wypowiedzenia do Ciebie, Najprzewielebniejszy księże Arcybiskupie, słów powitalnych w imieniu moich współobywateli rodaków przastarego grodu naszego. Jeżeli zawsze byłem dumny z tego, że jestem obywatelem poznańskim i jeżeli już nieraz czułem się szczęśliwy z zaufania, jakim niejednokrotnie dowody dawali mi rodacy, zamieszkaujący nasze ukochane miasto, to przed wszystkim w tej chwili uczułem w całej pełni tę dumę i to szczęście, gdy z polecenia moich współobywateli, mogę do Ciebie, Najdostojniejszego Arcypasterzu, pierwszy pokornie się odezwać.”

„Najprzewielebniejszy księże Arcybiskupie! Pokrzepiony modlitwą u grobu św. Wojciecha, naszego wielkiego Męczennika, a Twego Poprzednika, zanim wstąpisz w progi tego grodu, w którym spoczywają popioły królów zasłużonych około rozszerzenia Wiary naszej świętej, w którym leżą zwłoki słynnych z nauki i cnoty Biskupów i Arcybiskupów, zanim wjedziesz w bramy miasta, które się odtąd staje rezydencyą Twoją, raz przyjął od nas wyrazy uczuć radości i wesela, które od chwili wyniesienia Cię za wolą Ojca świętego, a na przedstawienie sprawiedliwego Monarchy, na tron Arcybiskupów Gnieźnieńsko-poznańskich zagościło w sercach naszych, raz zarazem przyjął zapewnienie synowskiej miłości, wierności, ufności i głębokiego uszanowania.”

„Winniśmy Tobie, Najdostojniejszego Arcypasterzu, to uczucie przed wszystkim dla tego, że Bóg Najwyższy, bez którego woli nie się dzieje, powołał Cię na naszego Arcypasterza, i że Duch Święty, którego dary spłynęły na Ciebie, rzucił Cię na Twoje kroki.”

„Pod skrzydła Twojej opieki z tym większą ufnością tulić się możemy, ponieważ jesteś synem zrodzonym i wychowanym na tej Ziemi, na której teraz owieczki Twoje paść będziesz i ponieważ przychodzisz do nas jako Mąż odzobiony świętymi czynami i pełen zasług w obronie naszego Kościoła świętego i skarbów naszych narodowych. Racz Wasza Arcybiskupia Mość nie zapomnieć, że we wszystkich chwilach rządów Swoich, czy one będą pogodne, czy — nie daj Boże — czasem i ohmurne, znajdziesz w nas obywateli katolickich Poznania wierne podopry swego tronu Arcybiskupiego. Wiemy, że i Ty, Najprzewielebniejszy Księże Arcypasterzu, będziesz siał modły do Pana Zastępców o ukojenie smutków i o spełnienie pragnień naszych.”

„Przy wstąpieniu do stolicy Twojej usłyszysz, Najprzewielebniejszy Arcypasterzu, bicie dzwonów we wszystkich kościołach katolickich, ale dzwony te, choć zadźwięczą głośno i uroczysto, nie zagłuszą bicia serc wiernych Tobie obywateli miasta Poznania, wśród których odtąd mieszkać będziesz, którzy zatem najbliższą stopni tronu Twego stać będą. W imieniu tych obywateli rodaków składam Waszemu Arcybiskupiej Mości hold powitalny i błagam Najwyższego, aby Arcypasterskim rządem Waszym błogosławił rządy!”

Na powitanie to odpowiedział ks. Arcybiskup, co następuje:

„Kochany Panie Stefanie, dawny mój towarzyszu w pracy sejmowej, a teraz synu mój! Dziękuję Ci za te serdeczne słowa. Bądź pewny, że nie tylko będę dla Waszego przywiązaniem Arcypasterzem, ale i obywatelem tego grodu Przemysławowego i dumny będę z tego obywatelstwa. Wspomniałeś ś. p. ojca swego — jego wielkie zasługi uznajemy, a stratę do dziś czujemy. Są dzięki Bogu mężowie, co pracą swą pożyteczną i owocodajną dają chwalebny przykład młodszemu pokoleniu. Powiedzieliście, że serca

wasze tętnią z radości głośno, jak dzwony teraz bijące — bądź przekonany i wszyscy obywatele miasta Poznania, że moje serce nie mniej głośno i żywo bije, przejęte radością i miłością, jak wasze. Proszę Cię, Panie Stefanie, zapewnił o tem wszystkich obywateli m. Poznania.”

Następnie w imieniu obywatelstwa wiejskiego całej archidiecezyi powitał Najprzew. ks. Arcybiskupa członek Izby panów, hr. Marcei Zółtowski, w słowach następujących:

„Pozwól Wasza Arcybiskupia Mość, abym w imieniu obywatelstwa naszych diecezyi, udzielił wyrazu najwyższej radości, jaką nas przejmuje wjazd dzisiejszy Jaśnie Wielmożnego Pana, na drogę Mu ojezystych okolic stolicy.”

„Taki sobie atoli nie możemy, że błogie to nasze uczucie, będzie musiało być nieraz okupione ciężką Waszemu Arcybiskupiej Mości troską, o dobro powierzonych pasterskiej. Jego pieczy diecezyi; chcielibyśmy Jaśnie Wielmożny Pan przyjął zapewnienie, że będziemy się zawsze starali, spotykając Go trudności najzupełniejszym do dostojnej Jego osoby zaufaniem, ułatwiać i usuwać. Bodajby łaskawa Opatrzność raczyła w jak najdłuższe lata przeciągnąć rządy Waszemu Arcybiskupiej Mości, na największy dla Kościoła i kraju pożytek.”

Na to odpowiedział ks. Arcybiskup, że szczęśliwym jest, iż go wita przy wjeździe do arcybiskupiej stolicy weteran naszego społeczeństwa, mający tyle w sprawach publicznych zasłużony. Dziękując mu i wszystkim, w których imieniu przemawiał, serdecznie, zapewniał swą pasterską miłość i życzliwość i prosił go, aby o tem zapewnił wszystkich i świadczył o tem przed wszystkimi.

Poczem dyrektor gimnazjum świętej Maryi Magdaleny, dr. Meinertz, przemówił, jak następuje:

„Najprzewielebniejszy ks. Arcybiskupie!

„Katolicy Niemcy Poznania prosili o zaszczyt powitania z czią i pokorą swego Arcypasterza przy ingresie do naszego miasta.”

„Uważamy za swój obowiązek Waszą Arcybiskupią Mość zapewnić o czi naszej, przyrzec wierność i dać wyraz naszego zaufania. Cześć z naszej strony należy się wysokiemu dostojestwu, jakie otacza skronie Waszemu Arcybiskupiej Mości, do wierności i posłuszeństwa w obec przełożonego nam Arcypasterza obowiązuje nas religia, a zaufanie nasze spoczywa na osobie piastuna tak wysokiej godności. Zaufanie nasze polega na tem zaufaniu, jakie w obec Waszemu Arcybiskupiej Mości objawił nasz Pan najmiłosiwsi, a nie mniej polega ono na znaczeniu urzędu biskupiego, który na piastuna swego nakłada obowiązek, wszystkie owieczki powierzonej sobie trzody otoczyć równą miłością.”

„Najprzewielebniejszy ks. Arcybiskupie! I my żyjemy silne przekonanie, że ważne kulturalne zadania tej prowincji, której granice odpowiadają prawie zupełnie granicom obu archidiecezyi, osiągnąć będzie można w sposób zadowalniający przez to, że obywatele obu narodowości dążyć będą do niego wspólnymi siłami i w zgodnej współpracy. W tem przekonaniu zgodni jesteśmy z naszym Najprzewielebniejszym Arcypasterzem, a oddajemy się z otuchą nadziei, iż mądrość Waszemu Arcybiskupiej Mości przy pomocy Bożej znajdzie właściwą drogę do wyrównania zachodzących przeciwieństw, do zjednoczenia tego, co rozdwojone, a do połączenia, co tylko luźno spójone.”

„Być uczestnikami w przedsięwzięciu tak wzniosłym, popierać wielkosudne zamiary Waszemu Arcybiskupiej Mości wedle wszelkich sił naszych, o ile przy tem chodzić będzie o nasze poparcie, jest szczerym naszym zamiarem; oby danem nam było, w skromnych nam zakresach rozmiarach, przyczynić się do tego, ażeby sprawowanie tak wysokiego i trudnego urzędu, który Waszemu Arcybiskupiej Mości został powierzony, wydało jak najpożytniejsze owoce dla jak najszerszych kół i do jak najdłuższych czasów!”

Ks. Arcybiskup odpowiedział, że dla wszystkich swych owieczek jedną ma miłość i będzie w swych arcypasterskich rządach przestrzegał tego, czego go Kościół nauczył, t. j. żeby wszystkie dzieci swe jedną otaczał miłością. Katolicy Niemcy mogą być tego pewni, o tem może mówić wszystkich zapewnić.

Wreszcie w imieniu ludu polskiego gospodarz Bajerlein powitał ks. Arcybiskupa w sposób następujący:

„Najdostojniejszy nasz Arcypasterzu!

„W imieniu gospodarzy mniejszych witamy z i rozpoczynała śpiew monotony, tęskny, dziwny, wirując w około do upadłego.

Maryna, siedząc opodal skulona, gorączkowo błyszczeni oczyma wpatrywała się w swoją dziewczynę i słuchała jej tęsknego śpiewu, głuszonego chwilami dźwiękami dzwonek, miarowym odgłosem bębna, nawoływaniem Mykoły i rykiem niedźwiedzia. Oczy jej zapływały łzami, serce ścisnęło się rozpaczą, a gdy Olga, po skończonym widowisku, upadła u stóp jej zdyszana, bez tchu prawie, porwała ją w objęcia i gwałtownie przyciskała do piersi.

— Biedna ty sieroto, oj, biedna! — jęczała. Tego smutku matki Olga pojąć nie mogła. Dla niej przedstawienia te, tańce i śpiew stawały się z dniem każdym coraz większą rozkoszą. Tańcząc, wpadała w uniesienie, traciła niemal przytomność, upajała ją ciekawość widzów i oznaki ich zadowolenia.

I byłoby może wszystko poszło niezłe, bo zarobek, chociaż Mykoła ciągle narzekał, był wcale pokazny, gdyby nie zdrowie Maryny, które coraz bardziej szwankować zaczęło. Pod Humanami dwa dni musiano na miejscu siedzieć, bo Marynie sił do dalszego pochodu zabrakło. Skoro tylko podnieść się mogła, ruszono dalej. I tak dnia jednego dowieziono się w posępnej milczeniu, już nad zachodem, do Oksaniny.

Okazanie się niedźwiedzia obudziło we wszyście niezwykłe zajęcie. Arendarz Ieek, żona jego Ruchla i całe liczne potomstwo, wybiegli przyglądać się widowisku, a wkrótce na placu przed karczmą zebrała się liczna gromada ludzi. Ieek wyniósł Mykołę półkwaterek wódki; chciał częstować i Marynę, ale ta jak nieżywa upadła na przybicie przed karczmą i dygotała ciężko.

całego serca Ciebie, Najdostojniejszy Nasz Księże Arcybiskupie i Prymasie i okazujemy radość naszą, że Pan Bóg — Wszchemogący pozwolił nam dożyć tej pociechy, zobaczenia Ciebie, Najdostojniejszy Arcypasterzu, na czele Archidiecezyi tak długo osierconej. Pełni jesteśmy czią dla Twój Dostojnej Osoby, pełni zaufania, a serca nasze wszystkie równo Ci są oddane.

„Wnosimy też prośby do Najwyższego, aby Waszemu Arcybiskupiej Mości dozwolił jak najdłużiej opiekować się naszą Archidiecezyą.”

Ks. Arcybiskup odpowiedział, że „ty synu ludu polskiego i cały lud polski najbliżsi jesteście memu sercu, bo najczęściej potrzebujecie opieki.”

Z dworca wyruszył ksiądz Arcypasterz poszóstą karętą przez główne ulice miasta do kościoła Najsw. Maryi Panny, z kąd przybrany już w szaty pontyfikalne, wyruszył do katedry, poprzedzony olbrzymim szeregiem duchowieństwa. Od dworca aż do mostu tumskiego konwojowała powóz arcybiskupi banderya ze 100 jeźdźców złożona, a tłumna publiczność okrzykami witała swego Pasterza. U progu świątyni katedralnej przemówił do Niego ksiądz prałat Wajnura, proboszcz Kapituły poznańskiej, w następujące słowa:

„Najprzewielebniejszy księże Arcybiskupie!

„Otrzymałszy sakrę biskupią przy grobie świętego Wojciecha odbywasz dzisiaj, Najdostojniejszy Arcypasterzu, radosny i wspaniały ingres do katedry biskupstwa ongi polskiem zwanego, która co do czasu erekcyi żadnej innej na dawniej ziemi polskiej nie ustępuje pierwszeństwa.”

„W tej katedrze spoczywają królowie, książęta, Biskupi, prałaci i obywatele dobrze zasłużeni w administracyi kraju i Kościoła — nam na przykład podani.”

„W progach tejże katedry wita Cię z czią i uszanowaniem Kapituła Metropolitalna, reprezentująca instytucyą Presbyteryi czasów apostolskich. Kapituła ta skora do pracy i gotowa do rady, bo tylko wśród zgodnych Bóg mieszka.”

„Wiernie Ci służę będziemy vinculo professionis przywiązani do Dostojnej osoby Twojej, jak do Aarona Eleazar i Ithamar, jak do ojca synowie. Wiernie Ci służę będziemy w interesie Kościoła Chrystusowego, w rozważaniu bogobojności ludu tak mocno przywiązanego do Stoli Apostolskiej i do wiary ojców swoich.”

„Ty zaś, Najprzewielebniejszy Arcypasterzu, ufamy, że przed nami postępować będziesz jako słup ognisty przed obozem izraelskim, trzymając się sztanaru — Krzyża świętego.”

„Szczesamy życzenia nasze w tych krótkich i prostych słowach:

Vive diu et vive Deo!

Ksiądz Arcybiskup odpowiedział, że ucieszyły go słowa proboszcza Kapituły poznańskiej i że o ile sił jego starczy, starać się będzie o to, aby sprostać postannictwu, którego ciężar wziął na barki swoje. „W imię Pańskie wstępuję w progi tej katedry metropolitalnej kościołów naszej archidiecezyi, której, oby Bóg pozwolił mi być dobrym pasterzem.”

Zabrzmiał wspaniały hymn „Ciebie Boga chwalamy” i wśród jego dźwięków majestatyczny pochód ruszył ku ołtarzowi.

Po odśpiewaniu rytuałem przepisanych modlitw, ks. kanonik Jedzink przeczytał bulę papieża, oraz listy apostolskie do duchowieństwa i wiernych, który to ostatni list przeczytany był także w języku polskim i niemieckim.

Ks. Arcybiskup z tronu odbierał hołdy swych kapituł i duchowieństwa, poczem od kratesz przybierany przemówił do ludu, zapewniając go, że dla niego życie poświęcił gotów. „Nie ze złotem i srebrem — mówił — przychodzę do was, nie z bogactwami tego świata, ale błogosławieństwo Wam niosę, albowiem błogosławiony, który idzie w imię Pana. Wszystkich Was zarówno ukochałem, dla wszystkich moich diecezyan równo gorąco bije moje serce, a choćby się znaleźli tacy, co by na ciernistej mej drodze nowe mi pod stopy rzucali kolce, to i tych kochać i błogosławić im będę.”

Oddawszy pokłon Najsw. Sakramentowi, Arcypasterz a wraz z nim całe duchowieństwo wyruszyli około godz. 1 ku pałacowi arcybiskupiemu, gdzie się odbyły przedstawienia różnych deputacyi. Nasamprzód przedstawiło się duchowieństwo diecezyalne, potem świecy. Pośród obywatelstwa znajdował się także prezes krakowskiej Akademii Umiejętności, którego ks. Arcybiskup zaszczylił dłuższą rozmową.

— Dziękuję — szepnęła — nie mogę, nie mogę.

Nie zwracano na nią uwagi, bo wszystkich oczy kierowały się ku niedźwiedziowi, którego Mykoła na początku widowiska wódka raczył. Mysł przelknął gorzałkę, tylną ślepiami i mrużąc, legł na ziemi. Nie na długo wszakże, wkrótce bowiem Mykoła dał hałas.

— A hu! — krzyknął i pociągnął łańcuch ku sobie.

Mysł z niecierpliwości szarpnął łańcuchem i podniósł się nieco, leniwie, mrużąc, bo go nozdrza przekłute bolały, lecz wstawać nie myślał.

— A hu! a hu! — krzyczano wokół. Chłopcy z tłumu rzucali grudkami ziemi na niedźwiedzia, który ślepe żrenice wystrzeszczał, obracał białkami krwawymi, sierść jeżył na grzbiecie i paszczę otwierał, pomrukując głucho.

Mykoła zwrócił się do Olgi, która przy matce przyklekła.

— Baraban! krzyknął.

Dziewczę chwyciło spieszenie bęben i podskoczyło żywo ku Mykołe.

— Mykoła, Mykoła, szepnęła — matka chora!

— Djabli! — zaklął chłop. — Niech się wódki napije. Teraz czasu nie ma, ludzie czekają — bierz baraban i tańcz!

Olga z wahaniem ogłędła się na matkę. Ale nie było czasu, jak mówił Mykoła.

— A hu! — krzyknął z pełnej piersi, ścigał łańcuch i kijem żelaznym dźgnął w bok niedźwiedzia.

Zwierzę stęknęło, całą siłą szarpnął się, jakby się wyrwać pragnął, dźwignął swe cielsko, na tylnych łapach stanął, paszczę otworzył i ryknął, Dreszcz przerażenia przeszedł po skórze patrzających. Tłum cofnął się mimowolnie i skupił się

W imieniu tłumnie zebranego obywatelstwa wiejskiego przemówił p. Władysław Taczanowski ze Szydłowa jak następuje:

„Najprzewielebniejszy Arcypasterzu!

„Zgromadzeni przed obliczem Twem, przestawiamy w imieniu obywatelstwa naszego składają niniejszym przez usta moje wyrazy uszanowania i uwielbienia dla tego przastarego Arcybiskupiego tronu i zarazem czią dla Twój Dostojnej Osoby i godności.”

„Nasampród dziękujemy Bogu, bez którego do nas puszczania nie się dzieje, że tak szczęśliwie dla nas natchnął Jego Świątobliwość Papieża, że tak sprawnie wiodł i szlachetnie usposobił Najjaśniejszego Cesarza i Króla.”

„Dziękujemy obydwoim tym potęgom, duchowną i świecką, za tak znamienity wybór, za wybór syna tej ziemi — który nie tylko, jak poprzednio jako duchowny zysnął świętą wymowę i głęboką naukę i cnotą kapłańską, lecz i jako długoletni poseł naszego Koła w parlamentarnych pasach tak znakomicie i nieustraszenie bronił Kościoła i praw Narodu naszego. Cześć i chwała Tobie za to niechaj będzie, Dostojny Panie, a miłość Twą do kraju i ludu niechaj nawzajem kraj i lud miłością Tobie odplaci, bo Twa praca była wielką a poświęcenie bez granic.”

„Najprzewielebniejszy Arcypasterzu Ciężka jest Ci mitra i ciernista, która zdobi skrocie Twoje — jak przeszłość uczy, — lecz mamy przekonanie, że Twój umysł obszerny zaczerpie siły z przeczystego źródła wiary — i tradycyi poprzedników.”

„Cienie naszych wielkich Biskupów otacza Ciebie a wieczne światło pańki Chrystusa Pana oświeca Twoje drogi.”

„Te są nasze korne życzenia, wynikłe z dusz wiernych, a Wasza Arcybiskupia Mość przyjmij je jako hołd Jój należny, — a w łaskawości Swojej przyjmij nas i naród cały do przybytku serca Świętego — i błogosław nam!”

Imieniem katolików Niemców przemawiał prowincjonalny dyrektor podatkowy Fritsche, imieniem włościan polskich gospodarz Dżidek z Winiar, imieniem miasta odezwał się p. dr. Lebiński w następujące słowa:

„Najprzewielebniejszy Arcypasterzu!

„Zaledwie rok temu, jak w tym domu, osieroconym, pozbawionym Bożego Gospodarza, nie zamarł jednak dzieło Boże.

„Tysiące biednych i łaknących powodzian otrzymało tu chleb i pokarm, dzięki hojności Władz duchownych, ofiarności towarzyszy i prywatnych, a zachodem przewleblonych Siostr Miłosierdzia.”

„Rzesze się tu gromadziły i błogosławiły temu domowi.”

„Błogosławieństwo biednych było błogosławieństwem Bożem, albowiem oto ustało nasze sierotwo a w mury tego domu wstąpił nowy Gospodarz Boży tak dawno upragniony, w dostojnej osobie Twój, Najprzewielebniejszy Arcypasterzu.”

„I znów gromadzą się rzesze, stokroć większe z blizka i daleka. Nie łakną chleba i pokarmu, ale łakną ojcowskiej opieki i łask Bożych, których Najprzewielebniejszy Pasterzu, jesteś szafarzem najwyższym w kraju, tak gorąco ukochanym przez Ciebie.”

„Zatem i my obywatele tego przastarego grodu, mieszcianie poznający a na ich czele najstarsza, w czasie Zygmunta i Batorych sięgająca korporacya kupiecka wspólnie z starożytnymi cechami stanęliśmy w tym domu i na okół niego, żeby złożyć pokłon synowski Ojcu duchowemu.”

„Kraj szaty całujemy naszego ojca, a najdostojniejszego współobywatela i prosimy o opiekę duchowną dla wielkich i małych, prosimy pokornie i ufnie.”

„Ufność ta nas nie zawiedzie w mężu, który dziś jest zaufanym postannikiem dla wszystkich, od swi tary i korony do najniższej chaty.”

„Niechaj Bóg wszchemogący błogosławi Tobie, a przez Ciebie nam.”

Pan Michał Szczaniecki z Nawry w otoczeniu delegacyi zachodnio pruskiej, przemówił jak następuje:

„Jaśnie Oświecony Panie, Najprzewielebniejszy Księże Arcybiskupie i Metropolito!

„Z wielką sercą radością powzięliśmy i my diecezanie chełmiński wiadomość o przyjęciu przez Ciebie władzy nad archidiecezyami gnieźnieńską i poznańską, oddanej Ci zmitowaniem Bożem, wolą Jego Świątobliwości Ojca św. i zaufaniem monarszem. Doświadać godności najpierwszego biskupstwa polskiego przywiązana jest też godność Metropolity nad diecezyą chełmińską — a my stawamy u stóp Twoich, dążąc

szczerzej w przestrachu, wytrzeszczając ciekawo oczu.

— Potanęć Mysiu — wołał Mykoła, stukając o ziemię kijem żelaznym.

Równocześnie owały się dzwonki i Olga z podniesionymi gór rękami, uderzając miarowo w bęben i potrzaskując dzwoneczkami, zaczęła skakać w około niedźwiedzia i śpiewać.

Śpiew to był dziwny, bez słów. Nuta dzika, a rzewna, przypominająca czasem tęskną dumkę, to znów wpadająca w skoczny rytm kozaka.

Niedźwiedź, ponagłany od czasu do czasu do szarpnięciem łańcucha, to uderzeniem kija, chodząc teraz w kóło drobnymi krokami na dwóch łapach, rycząc głucho lub postęgując, a ten ryk i te jęki, krzyk Mykoły i brzęk łańcucha, łączyły się w dziwną iscie harmonią ze śpiewem Olgi, o odgłosem dzwonek i bębna.

Dzika ta wrzawa zdawała się budzić do przytomności leżącą na przybicie Marynę. Kilka razy usiłowała się dźwignąć, ale zawsze opadała beznamię. Za to wzrokiem śledziła pilnie każdy ruch Olgi. Wzrok ten, jakkolwiek zamglony, niezwykły teraz miał siłę — zdawał się skupiać w sobie i wyrażać wszystkie myśli i uczucia zniemożonej chorobą kobiety. Twarz jej jeszcze bardziej zczerniała, policzki zapadły, spieczona usta drżały i otwierały się co chwila, jakby napróżno przemówić pragnęły. A wzrok biegł napróżno, za tańczącą Olgą i wpatrywał się w nią sztywnie. Powieki co chwila znowu gwałtownie, a przerażenie, bolesne, jakieś pragnienie wewnątrz rozszerz, tłumiony Tryskął z niej chwilami ogień go

(Ciąg dalszy)

za miłościwym naszym ks. Biskupem, by złożył Waszemu Arcybiskupiej Mości nie tylko wyrazy powiniętej czci, ale i hold i podziękę za niezmiernie Twoje prace i zabiegi około dobra Kościoła św. których wymowny dowód dałeś właśnie nam, biorąc jeszcze ku schyłkowi roku przeszłego w obradach polskiego wieca katolickiego w Toruniu tak świetnie, znakomity a gorący udział. Przepelnieni wdzięcznością ku Waszemu Arcybiskupiej Mości za dodatni wpływ, jaki tem wystąpieniem na obrady nasze — daj Boże — i na losy nasze wywarłeś i czując się tem więcej do Osoby Waszej Arcybiskupiej Mości zblizeni, dziękujemy Bogu za pożądaną zwrot rzeczy w tych czasach tak smutnych, których świadkami wszyscy jeszcze byliśmy, a Ciebie Metropolito i Księżę Kościoła prosimy o włączenie nas w codzienną modlitwę, o zawsze serdeczną opiekę i Arcypasterskie błogosławieństwo.

Hr. August Oleszkowski polecił względem ks. Arcypasterza Towarzystwo Przyjaciół Nauk Poznańskie.

Ks. Arcybiskup odpowiadał wszystkim łaskawie; p. Taczanowski dziękował za słowa uznania, zaznaczył w pięknych słowach obowiązki stanu obywatelstwa i przypomniał, że najpiękniejszym przywilejem szlachty, to przyswajanie wzorem i przykładem dobrym we wszystkich dziedzinach innym warstwom społeczeństwa. Panu Fritschemu podziękował ks. Arcypasterz za życzliwość i serdeczność, jaką jego słowa były napiętnowane i prosił go, aby powiedział swoim ziomkom, że przecież On (Arcyp.) jest Biskupem katolickim, którego sercu wszystkie owieczki są równie drogie, bez względu na narodowość.

Hr. Cieszkowski wyraził ks. Arcybiskup radość swą, że go już teraz nie dzieli tak daleka, jak dawniej przestrzeń od Towarzystwa — i oświadczył zarazem, że każdemu błogosławieństwu będzie, kto się przyczyni do rozwoju Towarzystwa.

Następnie przedstawiały się różne deputacje: prawników, lekarzy, kolegium nauczycielskiego świętej Maryi Magdaleny, dalej różne Towarzystwa i cechy.

W końcu przystąpił poseł Porsch i prosił ks. Arcybiskupa, aby mu pozwolił w kilku słowach wyrazić, jak serdeczny udział nawet niedystrybucyjnie biorą w tych dniach tak ważnych dla Arcybiskupa. „Katolicy niemieccy, a pomiędzy nimi przede wszystkim moi polityczni przyjaciele, którzy nigdy nie zapomną o ciężkich, ale też zarazem podnoszących chwilach, w których widzieliśmy Cię jako drogiego przyjaciela, walecznego współpracownika i jako ukochanego koleżę obok siebie — mogą nawet powiedzieć — pomiędzy sobą. Oby Bóg po tych czasach walki udzielił Waszej Arcybiskupiej Mości długich lat pokojowego działania w charakterze Arcybiskupa.“

Ks. Arcypasterz dziękował jak najgoręcej za ten tak dla niego radosny i zaszczytny współdział. I On nie zapomni nigdy o mębach z centrum, w których On sam i jego przyjaciele polityczni mieli tak dzielnych towarzyszy broni. Najbardziej — mówił dalej — wzruszała mnie w dniu konsekracji mojej ta myśl, że tak często w tym dniu czciliśmy Waszego — mogę powiedzieć naszego — niezapomnianego, wielkiego przywódcę Windthorsta. Pierwsze błogosławieństwo biskupie po konsekracji wysłałem jeszcze tego samego dnia wdowie po Windthorście do Hanoweru.

Dodać tu winniśmy, że przy wstępie do pałacu ksiądz Arcypasterz powitany został przez chór katedralny pod dyrekcją księdza profesora Sarzyńskiego, pieśnią: „Witaj nam, witaj Gospodynie drogi“ (słowa hrabiego Elogströma, muzyka M. Sarzyńskiego).

Dowiadujemy się, że ogrodnik p. Kwiatkowski ofiarował Najprzewielebniejszemu księdzu Arcypasterzowi wspaniałą bukię. Na poduszce ze świeżych fiołków, otoczonych konwaliami, występuje ze złotą mirty misternie ułożona infuła. Narozniki poduszki zdobią cztery gustowne bukiety z świeżych pięknych róż. Dar ten przemysłowca-artysty przynosi zaszczyt naszemu przemysłowi.

O godzinie 5 odbył się w pałacu arcybiskupim obiad, na który otrzymało zaproszenie około 200 osób z miasta i prowincji. Pomiedzy innymi zasiadło także do stołu arcybiskupiego czterech włóścian z okolicy Poznania.

Podczas obiadu powstał Najprzew. Arcybiskup i zabrał głos niemieckim językiem w te mniej więcej słowa:

„Zrozumiecie to, Szanowni Panowie, że na tém miejscu w tym języku, w którym tutaj głoszone ewangelia ś. przed 900 laty, przemówię na cześć dzierżycieli duchownej i świeckiej władzy.“

Po polsku zaś mówił ksiądz Arcypasterz dalej:

„Z wdzięcznym sercem wspominam Ojca św., którego nam Bóg zesłał w czasach ciężkiej niedoli jako podporę i doradcę, tego prawdziwego Patriarchę, który nie tylko ze względu na wiek podszedł, lecz także na swój wzrok daleko sięgający, jest światłem wśród ciemności czasów, nie tylko dla wiary katolickiej, ale nadto dla całej ludzkości; który wskazuje nam drogę wśród niedoli czasów i wszystkich w miłości do Swego przyciska serca. Z sercem Dostojnego Starca spotyka się wzrok naszego cesarskiego Władcy, obejmujący dalekie widnokręgi władzy, który dąży do spełnienia zadań w dziedzinie miłości bliźniego, który w swym szlachetnym sercu znalazł miejsce dla wszystkich poddanych. Dla tego z wdzięcznym sercem oddaję hold Jego Cesarskiej Mości, cesarzowi Wilhelmowi, który ułatwił obsadzenie tej stolicy i Jego Świątobliwości Ojcu św. Leonowi XIII.“

„Jego cesarska Mość, cesarz Wilhelm II i Jego Świątobliwość Papież Leon XIII niech żyją!“

Komenderujący generał wniósł następujący toast:

„Ks. Arcybiskup wspominał o obydwoich władzach, które Go wyniosły na Stolicę Arcybiskupią. Z ufnością i radością witamy ten wybór. Pan Naczelnny Prezes wyraził już w Gnieźnie powitanie prowincji, dziś ja zabieram głos, jako najstarszy tutaj obecny żołnierz. Wszyscy jednoczymy się w bojaźni Bożej, wierności dla króla i miłości ojczyzny. Dla tego nie trudno będzie Jego Arcybiskupiej Mości spełnić swój dostojny urząd, Jego Cesarska

Mość stara się bezustannie o utrzymanie pokoju w kraju, lecz dopiero wtenczas okażecie, Panowie, swoją wierność, kiedy nieprzyjaciel rzuci do kraju żagiew wojny. Już kilkakrotnie złożyło W. Ks. Poznańskie i rekrutujący się z niego korpus wojska, wśród ciężkich wojen najlepsze dowody wierności aż do śmierci. O tém świadczy wielkie stopy poległych, które się usłaly na polach bitwy za kraj i monarchę. Jak dawniej, tak i w przyszłości W. Ks. Poznańskie spełni swą powinność bez różnicy. Witam Waszą Arcybiskupią Mość tutaj serdecznie i spełniam kielich na cześć Waszej Arcybiskupiej Mości!“

Sprawy sejmowe.

Z parlamentu niemieckiego.

Berlin, 20 stycznia.

(152 posiedzenie.)

Marszałek *Levetzow* prosi i otrzymuje upoważnienie do złożenia Jego Cesarskiej Mości życzeń w imieniu Izby w nadchodzący dzień urodzin.

Po załatwieniu kilku petycji, które uznano jako nieodpowiednie do obrad w plenum, Izba przystępuje do obrad nad wnioskiem dep. *Siegla* (nar. lib.), który żąda, aby prosił kanclerza, izby rozporządził statystyczne zestawienia, dające pogląd na położenie robotników, mianowicie co do czasu pracy, stosunków zarobkowych i kosztów utrzymania życia robotników w różnych gałęziach zawodowych.

Dep. *Siegl* uzasadnia swój wniosek, zwracając uwagę na to, iż wniosek jego miał już ten dobry skutek, że sekretarz stanu *Böttcher* już przyrzekł statystykę robotniczą. Przyrzeczenie to zwalnia mówcę od dalszego uzasadniania wniosku, ogranicza się on tylko na wzmiankę, że niemieckie państwo, które wyprzedziło w ustawodawstwie socyjalnym wszystkie inne państwa cywilizowane, nie powinno także pozostawiać wstecz w statystyce socyjalnej za innymi państwami.

Dep. *Wiem* (soc. dem.) wita wniosek z zadowoleniem, ponieważ spodziewa się, że statystyka robotnicza wykaże, iż należy dla robotników uczynić więcej, aniżeli dotychczas.

Dep. *Schrader* (wolnom.) odpowiada, że można mieć różne zdania co do tego, czy rezultaty statystyki robotniczej wyjdą na korzyść żądań ze strony socyjalnej demokracji. Statystyka — zdaniem mówcy — powinna się trzymać zdala od interesów stronnictw, nie kłaść zbyt wielkiego nacisku na liczby precyzyjne, obejmować o ile możności jak najszersze koła i wydać także monografie pojedynczych fabryk albo obwodów przemysłowych, aby przez to nabrać charakteru typowego.

Pods. st. *Rottenburg* zauważa, iż komisja, zajmująca się statystyką robotniczą, nie może opracowywać projektów do ustaw, lecz tylko tworzyć podstawy statystyczne do projektów socyjalno-politycznych.

Wniosek dep. *Siegla* Izba przyjmuje znaczną większością.

Następnie obrady nad wnioskiem depp. *Bartha* i *Rickerta* (wolnom.) żądającym zapewnienia tajemnicy przy wyborach przez oddawanie kartek w zamkniętej kopercie.

Przeciwko wnioskowi oświadcza się konserwatywni depp. *Stenau* i *Mayer* z Arnswaldu, przedstawiciele innych stronnictw zaś zgadzają się na niego, przynajmniej co do zasady.

Wniosek oddano komisji, składającej się z 14 członków.

Wreszcie Izba obraduje nad wnioskiem dep. *Reichenspergera* (centr.), żądającym przywrócenia odwołania się w sprawach karnych przeciwko wyrokom Izby karnych sądu ziemianńskiego.

Ponieważ za wnioskiem tym przemawiali deputowani różnych stronnictw, przeto spodziewać się można, iż zostanie on przyjęty definitywnie bez dyskusji w drugim i trzecim czytaniu.

Następne posiedzenie jutro o godz. 1.

(Układ z Austrią co do wzorów patentowanych i ochrony marek, oraz rugi wyborcze).

Koniec o godz. 5¼.

KORESPONDENCJE.

Gniezno, 19 stycznia 1892 r.

(Duchowieństwo dekanatu św. Trójcy u księdza Arcypasterza).

Dziś o godzinie 11 zebrało się duchowieństwo dekanatu świętej Trójcy w pałacu Arcypasterskim, ażeby pożegnać dawniejszego współpracownika i towarzysza broni, złożyć Mu hold należny i uczcić skromną pamiątką Jego prace po kościołach dekanatu podejmowane. Najprzewielebniejszy Arcypasterz w łaskawości swojej przyjął nas w sali audyencyjnej, wysłuchał przemowy Przewiel. księdza dziekana kanonika *Krepcia* z *Marzenina*, którą tenże wygłosił w imieniu i z serce współkapłanów, wspominając jako 19 lat wspólnych trudów łączyło nierozdzielnie węzłami cały dekanat z miastem Wrześnią, z kąd z pomocą duchowną pospieszał dawniej próboszcz tamtejszy do każdego ze swych konfratrów. „Oto stawamy, aby dać folgę uczuciom, które dzisiaj rozpięzają pierś naszą, uczuciom radości, że z tego isticie Prymasowskiego dekanatu wstępuje na tron Arcypasterski ten, któregośmy zawsze wysoko cenili i jako drogą perłę w otoczeniu naszym poważali. Wyrażamy życzenie, aby Wasza Arcypasterska Mość silną dłońią powyciągnął ster rządów dycezyi obydwóch, w najdłuższe lata panowała ku szczęściu tej dzielnicy, którą Opatrzność powierzyła Jój opiece i nie tylko w Niebie, ale już tu na ziemi doczekała się nagrody w purpurze kardynalskiej.“

Po tém serdecznym przemówieniu, złożyli kapłani podarek składający się z pięknie oprawnych kilku tomów Poutyfiakatu i księgi z modlitwami Biskupimi.

Najprzewielebniejszy Arcypasterz przemówił czule z głębi duszy. „Nie uwierzcie — rzekł — jak ciężko mi pożegnać i rozstawać się z wami. Opatrzność Boska wyniosła mnie na tron Zwierzchnika duchownego, ale nicy, które wiązały mnie z wami, łączą mnie będą zawsze z tymi, których szczerze kochałem, o których nigdy nie zapomnę. Na znak miłości pragnę wam udzielić Arcypasterskiego błogosławieństwa.“

Padliśmy na kolana i odebraliśmy ten zadatek szczęścia i życzliwości, poczem Najprzewielebniejszy Arcypasterz każdego z osobna obdarzył pocałunkiem bratnim i do ucałowania świątobliwej Szej ręki dopuścił.

Po audyencyi zaproszeni zostaliśmy na śniadanie do sali jadalnej. Tutaj Najmiłościwszy Nasz Zwierzchnik, jak ojciec czuły w gronie dzieci, przemawiał do nas tonem poufałości. Widzieliśmy łaskawe oblicze Jego, promieniające szczęściem, jak za dawnych czasów, każdy usłyszał słówko dobroci, rozmowa przybrała charakter ośmielający. Zasiadliśmy do stołu. Jak niegdyś Mistrz Boski z Apostołami swoimi, tak kochający nasz Arcypasterz otoczył się wieńcem dawniejszych konfratrów, którzy może nigdy w życiu z taką radością nie pożywali podawanych im potraw — a słowa Arcybiskupie największą były tój uczyt okrasą. — A jakie to były słowa! Każdy wyraz, to ziarno złota, które chowamy w pamięci i sercu.

Niech ci Najprzewielebniejszy Arcypasterz stokrotnie będą dzięki za Twą dobroć i hojność! Wszystkie stany otoczyłeś Twoją miłością ojcowską. Przy stole Twoim wlościano nawet w dniu ingressu zasiadali, podziwiając Twoją przychylność im okazaną. Najczuliej, zda się, rozstawałeś się z dekanalnymi towarzyszami i otworzyłeś przed nimi głębią ojcowskiego serca. Oby smutne przeczenia, które objawiłeś, nigdy się nie spełniły. Ale niech Cię otacza Opatrzność Boża, która Cię na tę wysoką godność wyniosła i niech Ci osładza ten ciężar, który barki Twe Arcypasterskie przyniadał będzie!

Ad multos annos!

Wiedeń, 19 stycznia.

(Koniec rozpraw nad traktatami. — Z Kola polskiego. — Arcyksiążę Karol Saluator.)

(52) Rozprawy nad traktatami handlowymi skończyły się dziś świetnym zwycięstwem większości żywiołów umiarkowanych i dbałych o dobro państwa, nad mniejszością żywiołów skrajnych. Niebawem w tutejszej Izbie poselskiej większością 274 głosów przeciwko 42 Izba przyjęła traktaty. Przeciwno nim głosowali tylko Młodocześni i antysemita, pierwszy jako frakcyja opozycyjna a tont prix, drudzy zapewne tylko dla tego, że w ostatniej chwili nie wypadło im zmienić taktyki. Jednakże przed głosowaniem ks. *Lichtenstein* lojalnie przyznał, że dostarczone mu mylnych informacji, na podstawie których potencjonalnie przeciwko różnym paragrafom traktatów, a inny przywódca frakcyi antysemitów dr. *Pattay* wczoraj wygłosił mowę, w której uznawał użyteczność traktatów. Tylko Młodocześni usque ad finem wytrwali w swęj dziwacznej opozycji, bo dziś jeszcze p. *Kaizl* jako generalny mówca posłów zapisał nam do głosu przeciwko traktatom, usiłował najmielszymi sofizmatami dowodzić ich szkodliwość, chociaż nie potwórzył już rusofilskich argumentów np. *Kramarza* i *Vaszatego*.

Z posłów polskich w tych pamiętnych rozprawach, które trwały cały tydzień i w których wygłoszono 38 mów, zabierali głos pp. *Kozłowski*, *Szczepanowski*, *Jędrzejowicz* i *Rosenstock* (brodzkiej Izby handlowej). Panowie *Kozłowski* i *Jędrzejowicz* podnieśli dobitnie charakter polityczny traktatów i wypowiedzieli zgodę na sojusz z Niemcami. Pan *Szczepanowski* pośrednio wystąpił przeciwko tendencyom rusofilskim, podnosząc system, którym się Rosya różni zasadniczo od swych sąsiadów zachodnich. Wszyscy mówcy nasi złożyli dowód niepoprzecznej zdolności specjalnych co do kwestyi ekonomicznych.

Młodocześni swemi namiętami występami przeciwko traktatom sprowadzili tylko efekt, którego zapewne sprowadzić nie chcieli. Dopóki w Izbie poselskiej Starocześni względem polityki zagranicznej wyrażali się ostrożnie, a zatem nikt nie zaczął sojuszu z Niemcami i nikt nie zachwał sojuszu z Rosyą, nie było też powodu oświadczać się tak głośno za pierwszym i przeciwko drugiemu. Dopiero radykalna taktyka Młodocześców sprowadziła tę konieczność. I tak z kolei wygłosił zgodę na ligę potrójną: w imieniu Polaków panowie *Kozłowski* i *Jędrzejowicz*, w imieniu konserwatystów niemieckich baron *Dipauli*, w imieniu Słowenów prof. *Szuklje*, w imieniu antysemitów ks. *Lichtenstein* i dr. *Pattay*. Młodocześni zatem wykazali tylko, że z swą polityką rusofilską są całkiem osobobieni. Wprawdzie dziś przed głosowaniem poseł *Laigaja* z Istrii oświadczył, że on, jako też drugi Chorwat *Spincic*, nie należący do klubu konserwatystów, jako też ks. *Gregorec*, który od dawna znany jest z swego zamiłowania do Rosyi, nie zgadzają się z profesorem *Szukljem*, atoli ci trzej secesyoniści zaiste nie wystarczają na to, aby pan *Vaszaty* mógł i nadal dowodzić, że on przemawia w imieniu wszystkich Słowian austriackich!

W skutek usunięcia się, p. *Bilińskiego*, mianowanego prezesem generalnej dyrekcji kolei państwowych, jako też sędziwego i schorzałego radcy *Euzebiusza Czerhauskiego*, Kolo polskie musiało przystąpić do ponownego wyboru swęj komisji parlamentarnej. Wybrano ponownie panów: *Jaworskiego*, *Benoeego* i *Madeyskiego*, świeżo zaś p. *Dawida Abrahamowicza* i hr. *Adama Gołuchowskiego*, syna ś. p. hr. *Agonona*, namiestnika *Galicji*. Oczywiście ten wybór komisji parlamentarnej nie zapowiada żadnej zmiany w stosunku Kola do rządów do innych stronnictw. Na teraz też nie zanosi się pono na żadne ewolucye w ugrupowaniu stronnictw parlamentarnej, Liga stronnictw umiarkowanych, czyli ta tak często wyszydzana większością „trójnożna“, dziś tak bardzo dopisała, że nie ma żadnego powodu szukać innej.

Zmarły w 52 roku życia na influencję arcyksiążę *Karól Saluator* toskański, brat nominalnego wielkiego księcia toskańskiego *Ferdynanda*, we Wiedniu nie był równie znany, jak niektórzy inni arcyksiążęta. Lato spędzał w Badeniu pod Wiedniem, gdzie na reumatyzm stawowy leczył się gorącymi kąpielami, jesień w uroczem Traunkirchen nad jeziorem Traun, a zimą także rzadko się pokazywał publiczności. We wojsku piastował od roku 1886 rangę podfeldmarszałka i zajmował się gorliwie wynajdywaniem nowych systemów broni palnej. Dopiero od 2 lat, gdy syn jego ożenił się z arcyksiężniczką *Maryą Waleryą*, córką cesarstwa, także na ojca zwróciła się uwaga publiczna. Arcyksiążę zachorował w tydzień przed śmiercią, atoli ukrywano to ze względu na arcyksiężnę *Maryą Waleryą*,

która w Burgu oczekuje pogonu. Arcyksiążę *Karól* wcześniej zaopatrzony Najsw. Sakramentami i nie tracąc do ostatniej chwili przytomności, z prawdziwie chrześcijańskim spokojem i ufnością skonał, otoczony rodziną. W Izbie poselskiej marszałek *Smolka* wygłosił dziś wspomnienie poświęcone, chwalać słusznie wielką dobroczynność zmarłego. Jutro zwłoki arcyksięcia wystawione będą w kaplicy pałacowej arcyksięcia w Wiedniu, od czwartku zaś w farze zamku cesarskiego. Co do pogrzebu, nie ogłoszono dotąd ostatecznych rozporządzeń.

Niemcy.

* *Berlin*, 20 stycznia. Cesarz odbierał dzisiaj w Kilonii przysięgę od rekrutów. Wczoraj o godz. 2½ po południu udał się cesarz powozem do północno-baltyckiego kanału.

— Do związku liberalów, począwszy od narodowych liberalów aż do socyjalistów, przystąpiły naturalnie także „Hamb. Nachr.“. Obok wystawiania ks. *Bismarcka* pod niebiosa, wyrażają one nieufność swoją w różnych kierunkach. Czytamy tam między innymi, że „stanowiska ministra *Miquela* nie należy bynajmniej uważać jako zachwiane, ponieważ minister *Miquel* jest jedyńm ministrem, który posiada zaufanie centrum, tój obecnej podpory rządu. Jesteśmy tego zdania, że jeżeli rząd zamierza i nadal spuszczać się na centrum, to musi trzymać p. *Miquela* w urzędzie, ponieważ przez usunięcie go pozbawiłby się poparcia ze strony centrum. Nie wierzymy również temu, aby p. *Miquel* miał być głosować przeciw ustawie szkolnej, jaką jest dzisiaj, przeciwnie uważamy za rzecz prawdopodobną, iż brał w nią osobiste udział. Jesteśmy przekonani, że centrum jeszcze innych rzekł udzielił ustępstw, projekt szkolny uważamy tylko za wstęp do innych kroków na rozpoczętej drodze.“

— W komisji budżetowej parlamentu obradowano dzisiaj nad etatem sprawi-dliwości. Sprawę z czynności komisji zdawał korref-rent, deputowany *Sperlich*. Następnie przyjęto 13 pierwszych pozycji wydatków w etacie kolejowym.

— Do Rady związkowej nadszedł projekt Prus, dotyczący przyjęcia projektu do ustawy o zmianie przepisów kodeksu karnego (dotyczących prostytucyi).

— *Barzdo* charakterystycznym rysem obecnej sytuacji jest dążność a przynajmniej pragnienie prasy liberalnej, aby usunąć podsekretarza stanu *Weyraucha* w wydziale dla spraw katolickich. Niedawno donosiły pisma liberalne, że p. *Weyrauch* podał się do dymisji, teraz powtarza tę samą wiadomość heska „Schulzlg.“. Tój pogłosce zaprzecza energicznie „Kreuzztg.“, zapewniając, iż nie ma w niej ani słowa prawdy.

— Żołobne nabożeństwo za duszę śp. bar. *Frankensteina* odbędzie się w Berlinie w piątek o godz. 9 rano w kaplicy *Sióstr Miłosierdzia*.

Rosya.

* Z Moskwy donoszą do „Köln. Ztg.“: Okoliczność, iż car wbrew zwyczajowi i ogólnemu oczekiwaniu nie przybył do Petersburga do Nowy Rok, albo na Jordan, daje w szerokich kołach publiczności powód do mniemania, że obiegające pogłoski o zamierzonym zamachu na jego życie są prawdziwe.

Jubileusz profesora dr. Antoniego Małeckiego.

W roku bieżącym przypada 50-letni jubileusz zasług na polu naukowym i literackim, czcigodnego prof. dr. Antoniego Małeckiego.

Objawem tego uznania jest hold, który dr. Małeckiemu złożył pierwszy Kurator Zakładu narodowego imienia Ossolińskich we Lwowie, ksiądz *Andrzej Lubomirski*, wydając następujące rozporządzenie:

„W obec zbliżającego się jubileuszu ku uczczeniu pięćdziesięcioletnich zasług na polu naukowym i literackim dr. Antoniego Małeckiego. — Zakład nasz, w którym Czcigodny ten Mąż spełnia od lat 22 z całym poświęceniem się trudne obowiązki wicekuratora, powinien w pierwszym rzędzie ujawnić mu cześć swoją w sposób godny tój wzniosłej a tak rzadkiej w życiu umysłowem naszego kraju uroczystości.“

Z tego powodu rozporządzam co następuje:

Celem upamiętnienia w jak najdalsze lata zasług dr. Antoniego Małeckiego, położonych około rozwoju naszej instytucyi, ustanawiam stypendyum zakładowe w kwocie 300 (trzysta) zlr., które po wieczne czasy nosić będzie miano: „Stypendyum imienia dr. Antoniego Małeckiego.“

Powyższe stypendyum nadawane będzie co lat dwa, a to począwszy od dnia 13 czerwca 1892 r., jako daty imienin jubilata, pracownikom polskim na polu literatury, języka i historii ojczyznej.

Nadawanie rzeczonego stypendyumu jest dożywotnim przywilejem dr. Antoniego Małeckiego, a po jego, daj Boże, najdłużzem życiu, przechodzi na Kuratora zakładu *Ossolińskich*.

Pan sekretarz zawiadomi o tem mojem postanowieniu Wgo *Syndyka* Zakładu, celem przygotowania aktu fundacyjnego dla przedłożenia go Wys. Namiestnictwu do zatwierdzenia.“

(Pdp.) *Andrzej Lubomirski*.

Jubileusz Małeckiego nie mógł się pięknie i godnie rozpocząć, jak od tego aktu księcia Kuratora, którym przekazał on w jak najdalsze pokolenia cześć dla imienia dostojnego Jubilata, fundując dla kraju rzecz dobrą i użyteczną. Jest to wszakże dopiero pierwszy objaw czci uznania, jakimi w całym polskim społeczeństwie cieszy się dr. Małeki. Styszelśmy o innych jeszcze zamiarach, których przedwczesnie zdradzać nie możemy, gdyż inicjatorowie ich porozumiewają się dopiero z Krakowem i Poznaniem, bo słusznie pragną, aby w objawach czci dla Jubilata brał udział kraj cały, jak to się zresztą godzi i należy.

Towarzystwa i Spółki.

Olsztyn, 20 stycznia.

(Przeniewierzenie w Spółce pożyczkowej.)

Oczłonkowie tutejszej Spółki pożyczkowej i zalickowej doznali wielkiego utrapienia; 150 ty-

Dodatek

sięcy marek mają oni pokryć w stratach, o które Spółkę przyprawił podskarbi Knobelsdorff. Na dniu 30-go grudnia roku zeszłego rozeszła się po mieście wieść, że podskarbi Kn. czyścił fuzy, przy- czym fuzy puściła i śmiertelnie go raniła. W kilka godzin później umarł ten podskarbi. Ponieważ Kn. był bardzo szanowanym człowiekiem, więc go po- wszechnie żalowano, a na tych, którzy posadzili Knobelsdorffa o samobójstwo z powodu przeniewie- rzenia, z litością i z pogardą jako na oszczerców spoglądano. Zamilkli też oni, gdy zarząd i rada nadzorcza Spółki ogłosiły szumny anons pośmiertny, stawiając wierną, sumienną i uczciwą wioleletnią pracę podskarbiemu Kn., który pozostawia żonę i pię- cioro małoletnich dzieci.

Na taki anons zarządu i rady nadzorczej, które przecież powinny znać swych urzędników i stan kasy, rozrzewniło się miasto, posypało się więcej podobnych anonsów pośmiertnych, a za trumną pod- skarbię wyszła prawie połowa miasta. Podejrzę- wającym podskarbię zamknięto usta tym argumen- tem, że „do rady nadzorczej trzeba mieć zaufanie, że rada nadzorcza czuwa nad Spółką i wszystko znajdowała w porządku, co też na zebraniach komu- nikowano. W dzień śmierci podskarbię odbyła się rewizja kasy i znowu wszystko do grosza się zgadzało.“

Dziś inny, nader smutny przedstawia się obraz. Oto wykazało się, że Knobelsdorff nafałszował dużo weksli, na które brał pieniądze z kasy. Dotychczas wykryło się takich weksli na sumę 150 tysięcy mk. Członkowie mają ponieść tę stratę. Sadze, że człon- kowie, zanim sięgną do kieszeni, aby płacić te straty, poproszą sąd, aby zbadał, kto właściwie zawinił i nie dopatrzyl się przy rewizjach kasy, książek i weksli. Już się nie raz zdarzało, że zarządy i rady nadzorcze chciały w podobnych przypadkach zniechęcić członków do poniesienia strat, ale sąd ża- dał tego pokrycia od zarządów i rad nadzorczych, przekonawszy się, że ani zarządy, ani rady nad- zorcze nie przestrzegają należytej ostrożności przy administrowaniu kasy i przy jej rewizji.

Kronika

miejscowa, prowincjonalna i zagraniczna.

Poznań, czwartek 21 stycznia.

* Doniesienia urzędowe. Król upoważnił panią Okta- wia z Jarockich Schweinichen, małżonkę radcy sprawi- dliwości i b. syndyka landzkiego w Wrocławiu, do nosze- nia nadanego jej krzyża papieskiego Pro Ecclesia et Pontifice.

* Wystawa sztuk pięknych w teatrze polskim otwarta w każdy wtorek, czwartek, sobotę, niedzielę i święto. W dni powszednie od godziny 10 rano do godz. 12 po południu, w niedziele zaś i święta od godziny 12 do 2.

Cena biletu dla dorosłych 20 fen., dla młodzieży 10 fen.

Akcjonarysze wstęp mają wolny, ale tylko w czasie dnia. Wieczorem podczas przedstawień teatralnych tylko za opłatą.

Dyrekcya.

* Wystawa robót kobiecych w pałacu hr. Działyń- skich tylko do 22 b. m. otwarta będzie. Wystawa otwarta codziennie od godziny 11tej przed południem do 6tej wie- czorem. W sobotę dnia 23 wydawać się będzie roboty miejscowym osobom od godziny 11 do 1 i od 3-6. Uprasa się więc o taskawe stawienie się dla odebrania tychże.

* Teatr polski w Poznaniu. Dziś w czwartek na benefic Aleks. Łaskiego komedia przez A. Valabreque „Szczęście małżeńskie i operetka Offenbacha „Beben“.

W piątek 22 stycznia komedia Moreau „Sprzymie- rzeńcy“ i operetka Offenbacha „Skrypcze czarodziejskie“.

W sobotę po raz pierwszy komedia Scribego „Soli- darność“.

W niedzielę 24 b. m. tragedia Szajskiego „Halszka z Ostroga“.

Bilety zamawiać można na każde przedstawienie i wykupować je, adresując zamówienia i przesyłki pienie- żne do kasy teatru polskiego. Ceny miejsc są następujące: Łoża parterowa i I-go piętra 15,50 marek, krzesło w loży parterowej i I-go piętra proscenowej 4,25 marek, krzesło w loży parterowej i I-go piętra 3,10 m., krzesło w loży II-go piętra 1,05 m., krzesło parterowe 2,10 m., krzesło balkonowe I-go piętra 3,10 m., krzesło balkonowe II-go piętra 1,05 m., parter 75 fen., amfiteatr 40 fen., galerya 30 fen.

* Dzisiejszy benefic p. Łaskiego, reżysera na- szej sceny, przypominamy i polecamy uwadze naszej pu- bliczności. Wybór sztuk zapewnia widzom wesoly wie- czór, a talent i praca beneficjanta zasługują na to, aby publiczność zebrała się jak nierzadziej w teatrze.

* Przypominamy, że pojutrze, w sobotę, dnia 23 stycznia o godzinie 6 wieczorem odbędzie się walne ze- branie członków Towarzystwa Przyjaciół Nauk, na któ- rym nastąpi przedłożenie projektu nowych statutów i wybór nowego zarządu.

* 300 marek nagrody przeznaczają pierwszy proku- rator temu, co się przyczyni do schwytania słusarczyka Jana Bissena, mordercy dozorcy Frankowskiego.

* Złotdziele wczoraj podczas ingresu nie przowali. Na ulicy Półwiejskiej włamali się pomiędzy godziną 11 a 12 do pomieszczenia pewnego państwa i skradli rzeczy w wartości 420-430 m.

* Targ na nasiona urządony przez niemieckie to- warzystwo rolnicze odbędzie się tu w wtorek dnia 16 lutego na sali Lambert.

* Egzamin w podawaniu koni odbędzie się tu w kniżni Spillera przy ul. Strzałowej nr. 6 dnia 27 lutego od godziny 9 zrana. Podania przesyłać należy do weter- narza departamentowego i asesora weterynaryi Heynego w Poznaniu do 1 lutego r. b.

* Znaczkę pocztową zostaną od 1 kwietnia zmie- nione. Format ich będzie sześcioboczny; na nich zaś po- stać Germanii.

* W nowym etacie wyznaczono dla prezidenta ko- misji kolonizacyjnej pensy w wysokości 9300 marek. Do- tychczas urząd ten sprawowany był jako poboczny.

* Kostrzyn. W niedzielę dnia 24 b. m. urządzi

Towarzystwo „Jutrzenka“ teatr amatorski na cele dobro- czynne na sali p. Chmielewskiego. Odegranem będzie: 1) „Łobzowianie“, obraz dramatyczny ze śpiewami w kró- lewskich ubraniach. 2) „Berek zapieczotowany“, mono- dram ze śpiewami. Na zakończenie skromna zabawa i tańce. Początek o godzinie 7 1/2 wieczorem. Biletów na- być można w handlu eygar p. Wróblewskiego obok apteki i od 6tej przy kasie. O liczne przybycie gości uprasza Zarząd.

* Ciągnięcie drugiej klasy 186 loteryi pruskiej od- bedzie się dnia 24 i 25 lutego. Losy odnowić należy do 19 lutego godziny 6 wieczorem.

* Września. Wakuje posada fizyka powiatu wrze- sińskiego z pensją 600 m. rocznie. Podania wnosić na- leży w przeciągu 6 tygodni na ręce prezesa rejencji po- znańskiej.

* Trzemeszno. W r. z. zapisano w rejestrach tu- tejszego stanu cywilnego 217 urodzin, 120 przypadków śmierci i 30 kontraktów małżeńskich; w urzędzie wiejskim 172 urodzin, 94 przypadków śmierci i 81 kontraktów małżeńskich.

* Chodzież. Egzamin w angielskim kuciu koni od- bedzie się tu w poniedziałek dnia 14 marca od godziny 9 zrana. Podania wnosić należy do 15 lutego na ręce przewodniczącego w komisji, weterynarza powiatowego Tietzego.

* Bydgoszcz. Pociąg osobowy z Poznania, nadcho- dzący tu według planu o godzinie 2 minut 5 po południu, spóźnił się w poniedziałek o blisko pięć kwadrans, a to z powodu pęknięcia cylindra przy lokomotywie. Ztąd wyszło po pociąg ten osobną lokomotywę.

* Czytamy w „Staatsanzeigerze“: „Wykonywanie rozporządzenia, zawartego w okólniku z dnia 18 maja 1872, doprowadziło o tyle do niezno- snych stosunków, że zamiejscowi uczniowie po zamknięciu klas na wakacje, podróżują nie rzadko w niedzielę i święta i je przez to gwałcą, że przez to utrudnionym jest dla nich udział w nabożeństwie, a rodziny ich ogarnia pewien niepokój. Z tego powodu zezwolono już trzem provin- cjonalnym kolejom szkolnym powrócić w ogóle do przepi- sów z r. 1853.

„Ażeby równo uregulować ważną tę sprawę, zniósł minister spraw duchownych itd. rozporządzenie z dnia 18 maja 1872 i rozporządził ogólnie, iżby, o ile według istniejących przepisów, dotyczących wakacji w szkołach wyższych, zakończenie nauk przypada bezpośrednio na dzień przed niedzielą lub świętem, zakończenie to miało miejsce o godzinie 12 w południe; dyrektorem resp. re- ktorom wolno w przypadkach, gdyby jaki uczeń po po- łudniu tego dnia do domu zdążyć nie mógł, zrobić wy- jatek. Co do rozpoczęcia nauk, to również przepisano, iż, o ile nie zachodzą nadzwyczajne stosunki np. jeżeli uczniowie ruchome wymaga innego zarządzenia, ma być dla powrotu uczniów do miejsca zakładu naukowego pierwszy dzień powszedni bezpośrednio po odnośnej niedzielę lub święcie wolnym, a nauka ma się dopiero w następują- cym dniu powszednim rano o zwykłej godzinie rozpocząć. Tak więc po niedzielę ma być zawsze poniedziałek prze- znaczony na podróz, a wtorek na rozpoczęcie nauk. Co do ogólnej liczby dni na wakacje przeznaczonych, nie ma być nic zmienione.“

Tak więc został znowu przepis z czasów Falka zniesiony, i uczniowie nie potrzebują gwałcić niedziel i święt udając się do domu lub powracając do szkół.

* Chełmińska dycepcja. Już w przeszłym miesiącu wydał Biskupi generalny wikaryat chełmiński rozporządze- nie, którym proboszczów i rządców parafii zwyma do po- dania szczegółów o tak zwanych obywatelskich, to jest o tych parafianach, którzy z wiosną opuszczają rodzinne strony i w innych prowincjach szukają zarobku. Chodzi tu głównie o wykazanie niebezpieczeństw, na jakie się oni wystawiają w religijnym względzie. — Ks. wikaryus Franciszek Litewski, został przeniesiony z Gniewa do Brodnicy.

* Z Polskiej Warmii piszą do „Pielgrzyma.“ Kil- kakrotnie wspomnieli „Pielgrzym“ i też „Ermiland, Ztg.“ o rozporządzeniu królewskiej rejencji królewieckiej, przepi- sującej, żeby polskie dzieci uczono w szkołach polskiego czytania. Niestety nie podano dotąd dostownego brzmienia rozporządzenia tego do publicznej wiadomości. To pe- wnym, że w katolickich szkołach na Warmii tego nie wy- konują. Inaczej jest w mazursko-protestanckich szkołach; tam uczą polskiego czytania i nawet przed kilku laty, jak „Pielgrzym“ swego czasu donosił, wydano bardzo prakty- cznie ułożoną książkę do polskiego czytania, naturalnie na podstawie nauki protestanckiej. Książka katolicy mają największe trudności z polskimi dziećmi, które przycho- dzą na naukę przygotowującą je do Spowiedzi i Komu- nii świętej. Niemieckiego katechizmu, którego ich nie uczą w szkole, nie rozumieją; po polsku zaś czytać nie umieją z wyjątkiem tych, które w domu rodzicielskim wyuczyły w polskim czytaniu. Książki musi się zado- wolić tym, jeżeli polskie dzieci choć tylko najmniejszego katechizmu dycepcji chełmińskiej (trzęcie wydanie) się nauczą. Jest tedy pożądanem, żeby wspomniane rozpo- rządzenie rejencji królewieckiej co do polskiego czytania w dostownym brzmieniu ogłoszono, ażeby rodzice od na- uczycieli żądali mogli wykonania rozporządzenia owego.

† Jenerał Ojów Jezuitów ks. Anderledy umarł dnia 19 bieżącego miesiąca rano w Fiesole pod Florencją na influencję. Pochodził on z niemieckiej Szwajcaryi, a od roku 1851-1860 odprawiał w naszych stronach liczne misye, jako kaznodzieja niemiecki. Między innymi kazał tu w Poznaniu u Bożego Ciała, w Oliwie, Gdań- sku, Chojnicach i w Grudziądzu.

* Siostra Vittoria. W szpitalu wojskowym w Tu- rynie, zmarła temi dniami na influencję szeroko w całych Włoszech znana Siostra miłosierdzia, Vittoria Landier. Urodzona w Alzacji, o pochodzeniu swoim francuzkiem pamiętająca zawsze i zawsze używająca wyłącznie języka francuzkiego, siostra Wiktorya, przełożona Siostr miłosier- dzia, spędziła 52 lata na pielęgnowaniu chorych w szpitalu turyńskim. Od wszystkich niemal członków domu sabaudzkiego odznaczona została podarkami, or- derami i listami uznania. Królowie Wiktor Emanuel i Humbert i królowe Marya Adelfida i Małgorzata niejednokrotnie osobiście oświadczały jej wyrazy podziwu swego i uwielbienia. Pogrzeb siostry Wiktoryi, z roz- kazu króla Humberta odbędzie się na koszt państwa z honorami wojskowymi.

* Petersburg. Deputacyi fabrykantów z Łodzi, któ- rzy tu przybyli prosić o wydanie im koncesyi na budowę kolei z Łodzi do Kalisza, odpowiedział rząd, jak donoszą „Birżewija Wied.“, że względy strategiczne nie pozwalają

na wybudowanie tej linii kolejowej. — Jeszcze przed cią- gnieniem pierwszej loteryi dobroczynnej na rzecz dotknię- tych nieurodzajem, oddane zostaną do sprzedaży bilety dru- giej takiej loteryi, opartej na tych samych zasadach, co i pierwsza. Biletów tych będzie tedy 1,200,000; z pię- cioma kuponami każdy, drukowane zaś być mają na pa- pierze koloru złotego.

Kalendarz.

Table with 2 columns: Day and Time. Rows include: W piątek 22 stycznia św. Wniecentego m. W sobotę 23 stycznia św. Jana Jajmużnika. W niedzielę 24 stycznia św. Tymoteusza B. W poniedziałek 25 stycznia Nawrócenie św. Pawła. W wtorek 26 stycznia św. Polikarpa B. W środę 27 stycznia św. Jana Złotonostego. W czwartek 28 stycznia św. Ildefonsa B. W piątek 29 stycznia św. Franciszka Sal.

Składki.

* Na Unitów w guberni Orenburskiej do dyspozycji ks. profesora dr. Chotkowskiego: Ks. proboszcz Obst z Potarzycy 5 marek.

Ostatnie telegramy.

Rzym, 20 stycznia. Przy głosowaniu nad traktatami handlowymi zabrał głos w Izbie Rudini, oświadczywszy, że rząd włoski nie chce się umizgiwać do Francji, lecz pragnie uczynić stosunek z Fran- cyją jasnym. Przemyśle odporne Włoch z mocar- stwami środkowej Europy nie wyłącza dobrych stó- sunków z wszystkimi państwami, również więc i z Francją, wobec której nie jesteśmy wcale wrogo usposobieni. Ten związek ekonomiczny poprzedziło odnowienie trójprzymierza. Crispi obstawał przy swoim żądaniu, aby był skrócony czas traktatów.

Wiedeń, 20 stycznia. „Polit. Correspond.“ donosi, iż na wczorajszym posiedzeniu delegatów, w sprawie austriacko-serbskiego traktatu handlowego, nastąpiła wyłącznie wymiana wzajemnych propozycji. Do wła- ściwej dyskusji nie przystąpiono. Najbliższe posie- dzenie odbędzie się w piątek.

Paryż, 20 stycznia. Agencya Hawasa do- nosi, że gubernatora Tanageru złożono z urzędu. Mistrz ceremonii Pajid został przez sultana wy- znaczony na jego następcę. Na tym zakończy się prawdopodobnie bunt krakowców.

Petersburg, 20 stycznia. Oddział francuzkich oficerów pod przywództwem pułkownika artylerji, Baugera przybył tutaj w celu wojskowej studji. Odebrawszy rozmaite zaproszenia ze strony rosyj- skich kolegów, odwiedzili wczoraj koszary gwardji artylerji, gdzie rosyjscy oficerowie dali na ich cześć śniadanie. Wnoszono toasty na cześć i pomyślność obydwój armii i narodów, a orkiestra przygrywała marsyliankę i rosyjski hymn narodowy. Na nowo- roczne powinszowanie feldf-bli francuzkiej artylerji odpowiedziała artylerja rosyjska tymi słowami: „Dziękujemy! Na wasze zdrowie, bracia!“

Wiedeń, 20 stycznia. „Wiener Ztg.“ ogła- sza: Prokurator państwa w Rzeszowie dr. Władysław Z a k l i k a przeniesiony został w tym sa- mym charakterze do Tarnowa, zaś zastępca proku- ratora w Krakowie dr. Władysław W e d k i e w i c z mianowany został prokuratorem państwa w Rze- szowie.

Zofia, 20 stycznia. Rząd bułgarski przesłał sekretarzowi komisaryatu otomańskiego Reszid be- jowi odpowiedź na komunikat Partji, dotyczący zre- dagowania noty, którą Bułgaria wystósowała ma do Francji w sprawie Chadourne'a. Treść odpowiedzi jeszcze nie jest znana.

Białogród, 20 stycznia. Król i rejencya wystósowali w dzień Nowego Roku (starego stylu) telegram gratulacyjny do księcia Ferdynanda i do rządu bułgarskiego. Rząd zofijski jeszcze tego sa- mego dnia odpowiedział równie przyjazną grata- lacyą, przesyłaną do króla Aleksandra i rejencji rządu serbskiego.

Wiadomości literackie i artystyczne.

* Odesza. Dla udziału sztuki polskiej w wysta- wie muzyczno-teatralnej w Wiedniu w r. b zawiązał się komitet, do którego należą pp.:

David Abrahamowicz, Tadeusz Ajdukiewicz, dr. Leon Biłski, Zygmunt hr. Cieszkowski, dr. Kazimierz Chłędowski, dr. Marceł Frydman, Apolinary Jaworski, Adam Jedrzejowicz, Władysław hr. Koziebrodzki, Stanisław Ko- zmián, Karol hr. Lanckoroński, Witold Lewicki, August hr. Łoś, Zdzisław Morawski, dr. Alfred Nossig, Leon hr. Piniński, Roman hr. Potocki, Tadeusz Rybowski, Adam Skrzyński, dr. Maurycy Straszewski, dr. August Sokołowski, Alfred Szecepański, Antoni hr. Wodziecki, Ludwik hr. Wodziecki, Filip Zaleski, Floryan baron Ziemiałkowski.

Komitet ten wziął na siebie pośrednictwo w usilo- wanu zapoznania (o ile to będzie możliwe) publiczności międzynarodowej z naszą muzyką i z naszym teatrem.

Naczelną dyrekcya wystawy przekazała do zakresu działania naszego komitetu wszystko, co dotyczy polskich, a zatem i dalsze prowadzenie wszelkich pod tym względem nawiązanych rokowań.

Odzywamy się przeto do ogółu naszego z prośbą o współudział w podjętej pracy.

Stosownie do programu wystawy pożądanym jest udział w następujących kierunkach:

1) Dział muzyczny; produkcyje koncertowe, orkie- stralne, choralne i solowe w halli parku i w sali specjal- nej w rotundzie.

2) Dział teatralny; przedstawienie oper i utworów dramatycznych w teatrze wystawowym. Komitet uzyskał prawo do dwóch wieczorów w halli i czterech w teatrze, w ciągu miesiąca września.

3) Dział literacki; biblioteka muzyczna i teatralna, bibliografia, informacyjne wydawnictwa umyślnie w obcych językach, biblioteka prac literackich obcych o naszych auto- rach dramatycznych i kompozytorach itp.

4) Dział okazowy: najstarsze kompozycy, komple- tne wydania oper i innych prac celných kompozytorów, rękopisma kompozytorów i autorów dramatycznych, portrety ich, oraz artystów i artystek dramatycznych w ich rolach, medale i inne pamiątki, cenne narzędzia muzyczne, dzieła naukowe i czasopisma muzyczne i dramatyczne, plany i modele teatrów, obrazy teatrów i scen z utworów dra- matycznych, zbiory afiszów i programów, przedmioty etno- graficzne, kostiumy itp. odnoszące się do teatru. — Obok tego działu zamierzonym jest urządzenie osobnego pokoju Chopina.

Komitet uprasza niniejszem pp. kompozytorów, ar- tystów, wszystkie towarzystwa muzyczne, śpiewackie, konserwatoria i teatry polskie, żeby zechcieli zgłosić i okre- ślić udział swój w dziale muzycznym i teatralnym; upra- sza dalej instytucyje i wszystkich posiadaczy przedmiotów tak polskich jak obcych właścicieli dla działu literackiego, okazowego i dla pokoju Chopina, żeby zechcieli takowe zgłosić i nadesłać.

Jako ostatni termin zgłoszeń oznacza się 1 kwietnia b. r. Jako zaś ostatni termin oddania przedmiotów w Wie- dniu komitetowi 15 kwietnia b. r.

Przeszem ogólnego komitetu jest J. E. hr. Ludwik Wodziecki, wice-przesami pp. hr. Zygmunt Cieszkowski, hr. Karol Lanckoroński i hr. Roman Potocki. Zgłosze- nia należy adresować do podpisanego komitetu wyko- nawczego.

Dla ułatwienia porozumień raczyli przyjąć obowiązki delegatów komitetu pp. Władysław Łoziński we Lwowie, dr. Stanisław Tomkowicz w Krakowie;

Referat działu teatralnego objął p. Stanisław Ko- zmián, działu muzycznego hr. Z. Cieszkowski, działu lite- rackiego p. Alfred Szecepański, działu okazowego hr. K. Lanckoroński.

Uprasa się uprzejmie wszystkie polskie dzienniki o zamieszczenie tej odezwy i obywatelskie poparcie-działania komitetu.

Wiedeń, dnia 10 stycznia 1892.

Komitet wykonawczy: Karol hr. Lanckoroński, przewodniczący. Dr. Alfred Nos- sig, sekretarz. Hr. Zygmunt Cieszkowski, Stanisław Kozmián, Zdzisław Morawski, Tadeusz Rybowski, Alfred Szecepański.

Adres: I., Hohenstauffengasse 1.

* Biesiady Literackie, ilustracyi warszawskiej, wy- szedł z druku nr. 830 i zawiera: Z Warszawy. — W ho- telach przez J. I. Krazewskiego (ciąg dalszy). — Ca- meloicy paryscy. — Historia Jalek. — Dekret Żytki. — Siejba plebana (wiersz). — S. p. Aleksandra z hr. Po- tockich hr. Augustowa Potocka. — Raptularz powozowy. — Miecz i dyplomacja. — Pogadanka. — Przebojem, powieść Henryka Castelnauo, przekład z włoskiego Zofii Sokołowskiej. — Niby nadzwyczajność. — Listy polity- czne. — Okruszyn. — Pogadanka. — Ze skarbu prawd. — Jak sobie radzić. — Rolnictwo, przemysł, giełda. — Gazetka. — Post-scriptum. — Przewodnik. — Prace li- terackie. — Humorystyka.

Rysunki: Aleksandra z hr. Potockich hr. Augusto- wa Potocka. — Wilanów. — Cameloicy paryscy: 8 ry- sunków. — Dekret Żytki. — Siejba plebana. — Świece ilustrowane. — Obrazy. — Zemsta.

Telegram giełdowy.

Table with 2 columns: Kurs z dnia and Kurs z dnia. Rows include: Pszenica osłab. na styczeń, Złoto osłab. na styczeń, Węg. 4% renta zł., Węg. 5% renta zł., Anst. kred. akcyje, Anst. franc. koleje, Lombardy.

Table with 2 columns: Kurs z dnia and Kurs z dnia. Rows include: Pszenica osłab. na styczeń, Złoto osłab. na styczeń, Węg. 4% renta zł., Węg. 5% renta zł., Anst. kred. akcyje, Anst. franc. koleje, Lombardy.

Table with 2 columns: Kurs z dnia and Kurs z dnia. Rows include: Pszenica osłab. na styczeń, Złoto osłab. na styczeń, Węg. 4% renta zł., Węg. 5% renta zł., Anst. kred. akcyje, Anst. franc. koleje, Lombardy.

Table with 2 columns: Kurs z dnia and Kurs z dnia. Rows include: Pszenica osłab. na styczeń, Złoto osłab. na styczeń, Węg. 4% renta zł., Węg. 5% renta zł., Anst. kred. akcyje, Anst. franc. koleje, Lombardy.

Table with 2 columns: Kurs z dnia and Kurs z dnia. Rows include: Pszenica osłab. na styczeń, Złoto osłab. na styczeń, Węg. 4% renta zł., Węg. 5% renta zł., Anst. kred. akcyje, Anst. franc. koleje, Lombardy.

Table with 2 columns: Kurs z dnia and Kurs z dnia. Rows include: Pszenica osłab. na styczeń, Złoto osłab. na styczeń, Węg. 4% renta zł., Węg. 5% renta zł., Anst. kred. akcyje, Anst. franc. koleje, Lombardy.

Table with 2 columns: Kurs z dnia and Kurs z dnia. Rows include: Pszenica osłab. na styczeń, Złoto osłab. na styczeń, Węg. 4% renta zł., Węg. 5% renta zł., Anst. kred. akcyje, Anst. franc. koleje, Lombardy.

Table with 2 columns: Kurs z dnia and Kurs z dnia. Rows include: Pszenica osłab. na styczeń, Złoto osłab. na styczeń, Węg. 4% renta zł., Węg. 5% renta zł., Anst. kred. akcyje, Anst. franc. koleje, Lombardy.

Table with 2 columns: Kurs z dnia and Kurs z dnia. Rows include: Pszenica osłab. na styczeń, Złoto osłab. na styczeń, Węg. 4% renta zł., Węg. 5% renta zł., Anst. kred. akcyje, Anst. franc. koleje, Lombardy.

Rozkład jazdy na kolejach żelaznych

ważny od 1 października 1891 r.

Table with 4 columns: Odciodzq., Przychodzq., Odciodzq., Przychodzq. Rows include: Poznań-Krzyż, Poznań-Wrocław, Poznań-Berlin-Guben, Poznań-Kluczbork, Poznań-Bydgoszcz-Toruń, Poznań-Pila, Poznań-Strzałkowo.

Stan powietrza.

Dnia 20 stycznia 1892 r., o 8 godzinie rano.

Stacje.	Barometr.	Wiatr.	Stan powietrza.	Term. Cels.
Mulagmore	758	W. Płn. W.	4 zachm.	2
Aberdeen	759	Płd. Płd. W.	3 zachm.	3
Christiansund	768	W. Płd. W.	3 pogodnie	-0
Kopenhaga	772	Płd. W.	2 zachm.	-5
Sztokholm	771	spokojnie.	2 pochmurno	-17
Haparanda	764	Płn.	2 pogodnie	-26
Petersburg	768	Płn. Z.	2 śnieg	-10
Moskwa	764	Płn.	1 bez chmur	-16
Kork, Quensst	756	W.	3 deszcz	6
Cherbourg	755	W. Płn. W.	1 zachm.	6
Helder	762	W. Płd. W.	2 bez chmur	-5
Sylt	768	W. Płd. W.	3 bez chmur	-7
Hamburg	767	W. Płd. W.	3 bez chmur	-9
Swinoujście	772	Płd. W.	2 bez chmur	-11
Nowyport	772	Płd. Płd. W.	1 mgła	-11
Klajpeda	773	W.	1 zachm.	-11
Paryż	759	Płn. W.	1 bez chmur	-5
Monaster	762	W. Płn. W.	3 zachm.	-6
Kalsruhe	761	Płn. W.	4 bez chmur	-8
Wiesbaden	762	spokojnie.	4 bez chmur	-5
Monachium	760	Płn. W.	4 bez chmur	-12
Kamienica	763	spokojnie.	4 bez chmur	-12
Berlin	770	W.	8 bez chmur	-11
Wiedeń	770	spokojnie.	8 bez chmur	-15
Wrocław	771	Płd. W.	1 bez chmur	-14
Ile d'Aix	758	Płd. Z.	1 pogodnie	7
Nizza	758	W. Płn. W.	8 pogodnie	-2
Triest	758	W. Płn. W.	8 pogodnie	-2

1) Mgła. 2) Sron.

Pogląd na stan powietrza.

Sytuacja mało co się zmieniła, najwyższym jest ciśnienie ponad środkową Szwecją, najniższym przed Kanalem. Ponad Europą centralną wieją słabe wiatry z Płd. W. do Płn. W. przy mroźnym, pogodnym i suchym powietrzu. Granica mrozu idzie od Christiansund przez Londyn do południowej Francji a stąd ku Z. ponad Górne Włochy. W Niemczech leży temperatura o 3 do 14 st. pod zerem. Włocławek melduje 14, Wiedeń 15, Moskwa 16, Stockholm 16 1/2, Haparanda 26 st. mrozu.

Spotrzeżenie meteorologiczne w Poznaniu w styczniu.

Data i godzina.	Barometr.	Wiatr.	Stan powietrza.	Temp. w. Cel.
20. Po połud.	764.4	W. słaby	zachm.	-6.6
20. Wiecz.	762.8	Płn. W. słaby	pogodnie	-10.6
21. Rano	761.8	Płn. W. słaby	zachm.	-13.6

Gospodarstwo, handel i przemysł.

(K) Poznań, 21 stycznia. — (Sprawozdanie giełdowe). Stan powietrza: zimno. Okowita: spok. Cena wyprzedz. — Wyp. wiadano — w miejscu (bez beczki) tow. opodat. 60-ta 65,40 m., 70-ta 46,00, styczeń 60-ta 65,40, 70-ta 46,00 mk. kwiecień 60-ta — m., 70-ta — m. (Sprawozdanie urzędowe) Okowita (z beczką) za 100 litr. 10,000 % Tralles. Wyprzedziano — litrów. Cena wyprzedziana — m. w miejscu bez beczki 60-ta 64,80 m., 70-ta 46,20 m., kwiecień 60-ta — m., 70-ta — m. Bydgoszcz, 20 stycznia 1892. Pszenica dobra, zdrowa 210—216 m., poślednia 195,0 do 209 mk., piękna ponad notowanie.

Zyto, zdrowe gatunki 206—216 m., poślednie wilgotne 190—205 m. Jęczmień według jakości 155—165 m., dla browarów 165—175. Groch na paszę 165—180 m., wrzący 180—205 m. Owies według jakości 165—175 m. Okowita 60-ta 67,25, 70-ta 47,75 m. Wrocław, 20 stycznia 1892 r. Zyto (za 1000 funt.) —, wyprzedziano —, cent. Cena wyprzedziana —, m. na styczeń 234,30 żąd., kwiecień-maj 27,0 żąd. Okowita za (100 litr. a 100%) excl. 50 i 70 m. podatku konsum. —, wyprzedziano —, litr. upłyn. wyprzedzanie —, m. na styczeń (60-ta) 65,90 żądano, (70-ta) 46,40 żąd., kwiecień-maj 48,00 żądano. Cena wyprzedziana na dzień 21 stycznia: żyto 234,00 mk., pszenica —, m., owies 152,00 m., rzep —, m., olej rzepiowy 60,80 m. — Cena wyprzedz. okowity (excl. 50 m. podat. konsumcyjnego) dnia 20 stycznia: (60-ta) 66,00 mk. (70-ta) 46,50 m.

Postanowienia miejskiej deputacji targów.	Za 100 kilogramów ciężki					
	naj-wyż.	naj-niż.	średni	naj-wyż.	naj-niż.	średni
Pszenica biała	22,80	22,50	21,70	21,20	19,80	18,80
Pszenica żółta	22,70	22,40	21,90	21,20	19,80	18,80
Zyto	23,80	22,90	22,20	21,90	20,90	20,80
Jęczmień	18,00	17,30	16,30	16,80	14,80	14,50
Owies	15,40	14,90	14,60	14,10	13,60	13,10
Groch	21	20,30	19,00	18	17	17

Postanowienia komisji handlowej.	TOWAR			
	piękny	średni	pośledni	pośledni
Rzepak zimowy	24	20	23	20
Rzepak zimowy	24	20	23	20
Siemię lniane	20	20	18	18

Szeceń, 20 stycznia 1892. Pszenica słabo, za 1000 kilogr. w miejscu 213—217 m., na styczeń 220,0 plac. Zyto słabiej, za 1000 kilogr. w miejscu krajowe 213,00 do 218,00 placono, na styczeń 222,00 plac., na czerwiec-lipiec 215,00 placono i żąd. Owies słabo, za 1000 kilogr. w miejscu 153—162 plac. Okowita słabiej, za 10,000 litr. -przet. w miejscu bez beczki 70-ta 47,3 plac., 60-ta —, plac., styczeń 47,1 nom., na grudzień-styczeń — plac., kwiecień-maj 48,7 nom., sierpień wrzesień 50,0 nom. Magdeburg, 20 stycznia. — Okowita słabo, za styczeń 92% 19,50, cukier siarn. excl. 88% 18,50, cuk. siarn. excl. 76% Rendem. —, —. Drugi produkt excl. 75% Rendem. 16,10. Usposobienie: spok. f. Rafnada chlebowa 80,00. f. Rafnada chlebowa II 29,75. mielona rafn. z beczką 29,75. miel. Melis I z beczką 28,50. Stale. — Cukier surowy I. Produkt transito fr. stawk Hamburg za styczeń 14,65 plac. — 14,79 1/2 żąd., luty 14,70 placono, 14,75 żąd., marzec 14,90 placono, 14,00 żądano, maj 15,12 1/2 pl., 15,15 żąd. Słabo. Obrót tygodniowy w cukrze surowym — cetr. Hamburg, 20 stycznia. — Okowita słabo, za styczeń 37— żąd., styczeń-luty 37— żąd., kwiecień-maj 37— żąd., maj czerwiec 37 1/2 żąd., — Kawa good average Santos za styczeń 68 1/2, za marzec 64 1/2, za maj 62 1/2, lipiec 61 1/2 żąd. Usposobienie: potw. Obrót 1500 miechów.

(Nadesłano.)

FABRYKA papierosów i tureckich tytoni „VULKAN“ I. F. J. KOMENDZIŃSKI W DREZNIU, zwraca Szanownym Amatorom łaskawą uwagę na swoje papierosy i tureckie tytonie, które w wszystkich główniejszych oddolnych handlach są do nabycia. Ceny nader umiarkowane.

Elenchus omnium Ecclesiarum et universi Cleri Archidioecesis Gnesnensis et Posnaniensis pro anno Dni 1892.

(Spis Księży i miejscowości Archidiecezy Gnieźnieńsko-Poznańskiej.)
Cena za egzemplarz 2,00, z przesyłką 2,10 m.
Odwrotną pocztą wysła

Drukarnia Kuryera Pozn.

Osiedliłem się w Mogilnie i mieszkam w rynku u pana Borchardta.

(1924) **Dr. Tabulski,**
lekarz praktyczny, chirurg i akuszer.

Portrety

Ks. Arcybiskupa dr. Stablewskiego w naturalnej wielkości (popiersie) wykonane przez jednego z znakomych portrecistów ręcznie, w ozdobnych barokowych ramach, na tle emaliowanem, poleca po 25 marek (na franko i opakowanie w skrzyni 3 m.) (1225)

N. Kamiński i Sp.

księgarnia w Poznaniu (Bazar).
Portrety te zadowolili mogą najwybredniejszy smak artystyczny.

z łaskawem nadmienieniem wszelkich życzeń.

Wielebnemu Duchowieństwu oraz JW. Panom właścicielom ziemskim polecam się do wykonywania **obuwia wszelkiego rodzaju** a mianowicie **długich butów** walcowanych i innych z prawdziwą nieprzemakalną ruską skórą, prztem ciepłą i nadzwyczaj trwałą. Za wzorowy krój, trwałe i gustowne wykonanie ręce. Dla cierpiących na nagniotki itp. występuje odrębne formy, również podszewki specjalną podszewką. (1177)

Ponieważ otwartego składu nie mam, przeto jestem w możności wszelkie obuwie przy użyciu najlepszego materiału, po znacznie niższych cenach dostarczyć. Polecają się łaskawym względem pozostają z wysokim szacunkiem uniżony

J. MALICKI,
mistrz szewski,
Poznań, ul. Teatralna 3 w podwórzu na parterze.

Radykalny środek na usunięcie nagniotków.

K. KOPPE,

Skład towarów szmuklerskich, białych i drobnych
Poznań — Bazar, (815)

Wielki wybór **gorsetów**, **Wachlarze** balowe, **Zarzutki i pelerynki**, **Żaboty**, kokardy i fiachu koronkowe, **Wstążki**, koronki czarne i crème, **Ryżki**, kołnierzyki i mankiety damskie i mezzkie, **Kaftanki** i kalesony damskie i mezzkie, **Ponczochy** weł. i baweł. damskie i dla dzieci.

Boa z piór i obsady do płaszczy z piór, **Spódnice** i chustki wełniane, **Obsady do sukien** i guziki, **Fartuchy** czarne i kolorowe, **Parasole**, **Mufki** z futra à 3 marki, **Chustki** płócienne i batystowe, **Kamasze** trykotowe, **Ponczochy** jedwabne i balowe, **Największy** wybór angiel. **żetów**

Po cenie jak najtańszej.

Mając stósunki z pierwszorzędniemi fabrykantami sukna, jestem w możności Wielebnemu Duchowieństwu polecić

dobre rewerendy

poczawszy od 39 marek. (1200)

Z uszanowaniem
Stary Rynek 53. **A. Kromolicki** Stary Rynek 53.
wchód z ulicy Jezuickiej.

Na kolede!

Obrazki z portretem Najprzewielebniejszego X. Arcypasterza Floryana z facsimile.
Cena pojedynczego egzemplarza 5 fen., 100 egzempl. 3 mk. z przesyłką 3,25 m., 500 egzempl. 10 m. z przesyłką
Poleca i odwrotną pocztą wysła

Drukarnia Kuryera Poznańskiego.

„Spółka Melioracyjna“

przyjmuje wnioski i podejmuje: 1) Drenowanie wielkich własności i gruntów proboszczowskich, 2) meliorowanie łąk, 3) zakładanie spółek drenarskich włościńskich, którym dostarcza kapitałów amortyzacyjnych. (1588)

Przy wnioskach dla wielkich własności należy dołączyć: a) wyciąg hipot., b) takse landszafową.
Drenowanie gruntów proboszczowskich i gmin wiejskich podejmuje na zasadzie odnośnych praw krajowych.

Spółka melioracyjna

(Meliorations-Genossenschaft) eieg. Gen. mit beschr. Haftp.
ZARZĄD.
Poznań, Wilhelmowska ulica nr. 15.

Brzytwy szwedzkie i paski.

NOWOŚCI

franc., ang. i wiedeńskie, kapelusze, krawaty, rękawiczki, pantofle, parasole, laski, guziczki do koszul i mankiet, derki, kamasze i ponczochy do polowania i t. d. i t. d.

Wyroby skórzane luksusowe i galanteryjne.

Artykuły trykotowe.

(Koszule nocne i dzienne podług miary.)

PERFUMERYE

z najslawniejszych fabryk i wszelkie przybory, należące do toalety poleca (790)

J. Dobrowolski,

w hotelu Francuzkim.

Brzytwy szwedzkie i paski.

Pasy do maszyn

artykuły gumowe,

WORKI, PŁACHTY, OLIWE I SMAROWIDŁO.
Nieprzemakalne płachty, derki na konie polecają (615)

Orłowski i Sp.

Poznań, Wilhelmowska ulica 21.

Z powodu kilku zgłoszeń rozpoczynam 25 stycznia (w poniedziałek) **prywatny kurs tańca.**

Dalsze łaskawe zgłoszenia przyjmuję codziennie od godz. 12 do 3. Z wysokim szacunkiem

P. Mikołajczak
(1184) W. Garbary 14 parter.

Chorągwie,

z obrazami haftowanymi, lub malowanymi na płótnie, baldachiny dwustronne, ołtarzyki do noszenia, figury i stacye rozmaitej wielkości, latarki procesyjne i t. d. poleca po znacznie niższych cenach (1222)

Fabryka przyborów kościelnych

Poznań, Berlińska ulica nr. 15.

J. Szpetkowski.

Lampy wiszące,

stołowe, ścienne, zaopatrzone w najlepsze palące, pajaki do gazu, świec i petroleum, przedmioty z alufidy i towary metalowe, jak noże, widełce, żyłki, tace, latarnie, klatki, maszyny do kawy, przedmioty stósowne na podarki etc. poleca po najtańszych cenach. (1226)

G. Schoenecker
A. Koźlicki.

W moim warsztacie wykonuje wszelkie reperacje metalowe, stare przedmioty i pajaki odświeżam, również odnawiam w galwaniczny sposób; podjmuje się wszelkich zakładań rur do gazu i wodociągów jako i reperacyi tychże, przy skorzej i rzetelnej usłudze.

Skład Mebli

Zjednoczonych Stolarzy w Poznaniu, Podgórna ul. 7.
poleca w wielkim wyborze

jako dobry własny wyrób pokojowe urzędzenia do: (915)

2 pokoi począwszy od 184 M. i wyżej
3 „ i kuchni „ 450 „ „

Poszczególne meble również jaknajtańiej.

Wielki wybór

modnych materyi na meble.

Ołtarzyki do noszenia

z pięknymi obrazami, świeczniki, lampy wieczne we wielkim wyborze, figury na Boże męki w rozmaitej wielkości w drzewie rzeźbione, pasy cynowe i z drzewa do 2 m. wys., chorągwie i baldachiny, lichtarze, dzwonki harmonijne, chrzcielnice poleca po cenach znacznie niższych. Wszelkie prace kościelne, odnowienia ołtarzy, oprawa obrzów wykonuje się gustownie i tanio

w składzie sprzętów kościelnych

W. TRZCINSKIEGO

w Poznaniu przy ul. Wodnej 22a. (1123)

Ważne dla cierpiących na oczy.

M. Pawlewskiego woda na oczy usuwa wszelkie zapalenie ocz, wzmacnia osłabiony wzrok, leczy zapuchnięcie powiek i śpędza łuszczyki, flaszeczka po 1 marce.

Ekstrakt zieli przeciw bólowi zębów, usmierzający w kilku minutach najmocniejszą cieżnienie i konserwujący dziąsła, flaszeczka 60 fenigów.

Zamieszcowym nie wysyła się mniej jak 2 flaszeczki. Fabryka wody na oczy u **M. Pawlewskiego** w Poznaniu, Wiedeńska ulica nr. 3, II piętro.

W miastach na prowincyi nabyć można w składkach drogerijnych i kolonialnych. (820)

Jedyna polska fabryka ponczoch i trykotów w Poznaniu poleca **wielki wybór wszelkich wyrobów ponczosznicych i trykotowych** jako to

Kamizelki, spódnice i kamasze także dla panów do polowania, Koszulki zdrowia, trykoty damskie i mezzkie, Staniki, sukienki i ubiorki Jersey, Rękawiczki, gorsety — chustki ciepłe etc. etc.

Stanisława Demel

(1101) Plac Piotra 3.

Zwangsversteigerung.

Im Wege der Zwangsvollstreckung soll das im Grundbuche von Rittergut **Wilkostowo** Band I. Blatt 1. Artikel 368. auf den Namen der **Hedwig Schendel v. Pelkowska** geb. Gräfin v. Dambka eingetragene in Wilkostowo belegen Grundstück Rittergut Wilkostowo am 22. März 1892, Vormittags 10 Uhr an Ort und Stelle in Wilkostowo versteigert werden.

Das Rittergut ist mit 1098,25 Thlr. Reinertrag und einer Fläche von 299,92,30 H. ktar zur Grundsteuer mit 891 Mk. Nutzungswerth zur Gebäudesteuer veranlagt. Auszug aus der Steuerrolle, beglaubigte Abschrift des Grundbuchblatts, etwaige Abschätzungen und andere das Rittergut betreffende Nachweisungen, sowie besondere Kaufbedingungen können in der Gerichtsschreiberei, Abthl. I. eingesehen werden. Inowrazlaw, den 4. Januar 1892.

Königliches Amts-Gericht.

Już wyszedł z druku ks. Kneippa **Kalendarz zdrowia** na rok 1892. Cena 50 fen. z przes. 60 fen. Należytość nadsyłać naprzód tylko przekazem pocztowym pod adresem: **Księgarnia Katolicka, Poznań** dawniej Wodna ul. 2a, teraz Stary Rynek 63/54, I piętro. — Rozcznik z 1891 r. tego kalendarza jest także jeszcze do nabycia za tę cenę. Obydwa za 1 m. już z przesyłką franco. Podług tych kalendarzy może każdy sam się leczyć z łatwością.

Wprawianie sztucznych zębów, plomb i reperacye.

SPECYALNOŚĆ: rucanie zębów bez najmniejszego bólu

J. Kaźmierski
ul. Podgórna 3.

Fabryka organ Ed. Wittek w Gnieźnie

poleca się do budowania nowych organ kościelnych

po takich cenach pod 10-cio letnią gwarancją. Reperacye i strojenia wykonuje się spiesznie i tanio. Na żądanie mogą przedłożyć najlepsze polecenia. (786)

Zakład malowania na szkło

A. REDNER,
Wrocław, Monhauptstr. nr. 7.
poleca się do wykonywania okien w każdym stylu dla kościołów i domów prywatnych po cenach umiarkowanych pod gwarancją artystycznego wykonania. Na żądanie przesyła szkice z wykonanych robót i polecenia. Duzwała się na odpłatę ratami. (1189)

KANARKI

szlachetne harczeńskie, piękne wydające trele, pierwszorzędne śpiewaki bez błędów przesyła pod wszelką gwar. Znakomite śpiewaki podług umiejętności po 8 do 20 m. **Fritz Fröbel, Clausthal Harz.**

Do fryzowania
na domu i wesoła poleca się tak w bazarze jak i poza domem **Julia Brautschek** z domu **Ratsch**, plac Wilhelmowski 5, w podwórzu na prawo. (1192)

Poszukuje umieszczenia

Nauczycielka

(niemuzyczna). (1113)
Posiad. pozw. z rej. Kask. of. sub. S. J. 147. poste rest. Gniezno.